

پاسخ‌نامهٔ مجموعهٔ طبقه‌بندی شده

(جلد دوّم)

ادبیات کنکور

رشته‌های تجربی، ریاضی و انسانی

پایه دهم، یازدهم و دوازدهم

۳۰۰۰ پاسخ تشریحی همراه با تحلیل گزینه‌های غلط

بیان نقش کلمات در سؤالات بخش دستور

تشریح آرایه‌های موجود در تمام گزینه‌ها

بیان مفهوم تمامی ابیات در بخش سؤالات معنی و مفهوم

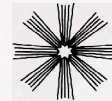
بیان صورت صحیح املاي کلمات و معانی درست واژگان در بخش املا و لغت

ناظر علمی: مرتضی منشاری

مجموعه کتاب‌های طبقه‌بندی شده

عنوان کتاب:	پاسخ‌نامه مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات کنکور
برنامه‌ریزی آموزشی:	رشته‌های تجربی، ریاضی و انسانی - پایه دهم، یازدهم و دوازدهم (جلد دوم)
مؤلفان:	کاظم قلم‌چی
ناظر علمی:	هیأت مؤلفان کانون فرهنگی آموزش
مدیر تولید:	مرتضی منشاری
هماهنگی تولید:	حامد هوشیاران
مدیر مستندسازی:	ملیحه کیان‌پور
ناظر چاپ:	مریم صالحی
قطع:	حمید محمدی
چاپ:	رحلی
چاپخانه:	ششم (۱۳۹۸)
لیتوگرافی:	چکاد چاپ
تیراژ:	چکاد چاپ
قیمت:	۵۰۰۰ نسخه
	۱۱۵۰۰۰ تومان

کانون
فرهنگی
آموزش
قلم‌چی

تهران، خیابان فلسطین، نرسیده به خیابان
انقلاب، بن بست حاجیان ۱، پلاک ۷

www.kanoon.ir

کلیه‌ی حقوق برای ناشر محفوظ است و
متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

ISBN:978 - 600 - 00 - 1858 - 0

شابک: ۰ - ۱۸۵۸ - ۰۰ - ۶۰۰ - ۹۷۸

ISBN:978 - 600 - 00 - 1856 - 6

شابک دوره: ۶ - ۱۸۵۶ - ۰۰ - ۶۰۰ - ۹۷۸

مقدمه مؤلف

به نام خدا

کتابی که با عنوان ادبیات کنکور فرا روی شماست، ثمره‌ی تلاش و برنامه‌ریزی کارشناسان و مؤلفان کانون فرهنگی آموزش است که به عنوان یک مجموعه‌ی کاملِ سؤال‌های طبقه‌بندی شده، می‌تواند توان علمی و قدرت استنباط و فهم ادبی دانش‌آموزان و داوطلبان عزیز را بالاتر برده و آمادگی و آگاهی لازم در پاسخ‌گویی به سؤال‌های آزمون‌های زبان و ادبیات فارسی، به ویژه سؤالات کنکورهای سراسری را به همراه داشته باشد. مؤلفان کتاب با شناخت کامل از تغییر رویکردهای نظام جدید آموزش به منظور پاسخگویی هر چه دقیق‌تر به نیازهای دانش‌آموزان عزیز و فضای آموزشی، کتاب حاضر را به صورت درس به درس و منطبق با اهداف کتاب‌های درسی در چند قسمت و به شرح زیر تنظیم کرده‌اند که می‌تواند در ارتقای توانمندی داوطلبان عزیز کنکور، بسیار مؤثر باشد.

۱- ارائه‌ی درس‌نامه‌های موضوعی و محتوایی در ابتدای هر درس

با توجه به اقبال عمومی دانش‌آموزان به مطالعه‌ی موضوعی درس ادبیات، درس‌نامه‌ی ابتدای هر درس به صورت موضوعی با محوریت نکات کلیدی و تعیین‌کننده در پاسخگویی به انواع سؤال‌ها و در بخش‌های لغت، املا، دستور، آرایه‌های ادبی، تاریخ ادبیات و معنی و مفهوم تنظیم شده‌اند. در بخش لغت، معنای واژگان مهم بخش اعلام و همچنین واژگانی که در کتاب معنی نشده‌اند، به طور کامل ارائه شده و در بخش املا هم واژگان مهم املا و همچنین واژگان هم‌آوا برای تسلط بیشتر شما ارائه شده و در بخش دستور و آرایه‌های ادبی، جدیدترین موضوعات هر درس به همراه مثال‌های آموزشی جهت یادگیری بهتر شما عزیزان ارائه شده است. در بخش معنی و مفهوم هم کلیه مفاهیم کلیدی درس به صورت مصدری همراه با مثال کاربردی در کنار هم مرتب شده‌اند.

۲- طبقه‌بندی موضوعی سؤال‌ها بر اساس لغت و املا، دستور و آرایه‌های ادبی، معنی و مفهوم،

تست‌ها تحت سه عنوان «لغت و املا»، «دستور و آرایه‌های ادبی» و «معنی و مفهوم» در قالب پیمانه‌های ۱۰ سؤالی تنظیم شده است که بر اساس اهمیت هر موضوع در هر درس، تعداد پیمانه‌ها متغیر است. با تنظیم سؤال‌ها به روش پیمانه‌های - موضوعی، می‌توانید هم به صورت موضوعی تمرین کنید و هم به کمک فهرست مشاوره‌ای این کتاب در یک نگاه و بر اساس تعداد پیمانه‌های هر موضوع به راحتی با موضوعات پراهمیت هر درس آشنا شوید.

منابع تستی این کتاب عبارت‌اند از: پرسش‌های چهارگزینه‌ای از کنکورهای سراسری داخل و خارج از کشور تا سال ۹۷ و پرسش‌های چهارگزینه‌ای کانون فرهنگی آموزش که هم‌چنان در فضای جدید کتاب‌های درسی قابل استفاده هستند و پرسش‌های تألیفی جهت پوشش کامل مباحث جدید.

۳- ارائه‌ی سؤال‌های ترکیبی در قسمت‌های پایانی هر فصل، ویژه برترها:

در انتهای هر فصل یک پیمانه ۲۰ یا ۱۰ سؤالی به صورت ترکیبی از موضوعات لغت و املا، دستور و آرایه‌های ادبی، تاریخ ادبیات و معنی و مفهوم ویژه برترها برای جمع‌بندی موضوعات تنظیم شده است. در پایان از جناب آقای قلم‌چی، مدیر محترم کانون، جناب آقای هوشیاران، مدیر محترم تولید، سرکار خانم ملیحه کیان‌پور مسئول هماهنگی تألیف و گروه محترم مستندسازی که با همراهی‌های بی‌دریغ خود، در تهیه و آماده شدن این کتاب، مؤلفان را همراهی نموده‌اند سپاسگزاری می‌نمایم.

مرتضی منشاری

فهرست پایه دهم

تعداد تست	تعداد پیمانه	مسلّم	نسبتاً مسلّم	مسلّم نیستم
۶۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۹۵	۱۰	آبی	سبز	زرد
۴۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۴۵	۱۰	آبی	سبز	زرد
۵۵	۱۰	آبی	سبز	زرد
۸۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۵۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۵۵	۱۰	آبی	سبز	زرد
۳۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۷۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۵۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۶۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۷۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۶۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۲۵	۱۰	آبی	سبز	زرد
۴۵	۱۰	آبی	سبز	زرد

صفحه
۸
۱۰
۱۵
۱۶
۱۸
۲۱
۲۵
۲۷
۳۰
۳۱
۳۴
۳۶
۳۹
۴۲
۴۵
۴۶

فهرست پایه یازدهم

تعداد تست	تعداد پیمانه	مسلّم	نسبتاً مسلّم	مسلّم نیستم
۷۵	۱۰	آبی	سبز	زرد
۱۰۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۸۵	۱۰	آبی	سبز	زرد
۱۰۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۴۵	۱۰	آبی	سبز	زرد
۶۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۵۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۷۵	۱۰	آبی	سبز	زرد
۸۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۶۵	۱۰	آبی	سبز	زرد
۷۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۶۵	۱۰	آبی	سبز	زرد
۵۵	۱۰	آبی	سبز	زرد
۸۰	۱۰	آبی	سبز	زرد
۲۵	۱۰	آبی	سبز	زرد
۵۵	۱۰	آبی	سبز	زرد

صفحه
۴۸
۵۲
۵۷
۶۱
۶۵
۶۸
۷۱
۷۳
۷۶
۸۰
۸۳
۸۶
۸۹
۹۱
۹۵
۹۷

فهرست پایه دوازدهم

صفحه	تعداد تست	تعداد پیمانه	مسلّم	نسباً مسلّم	مسلّم نیستم	ارزبایه پیشرفت
۹۹	۱۰۵	۱۰۵	آبی	سبز	زرد	۱- ستایش: ملکا ذکر تو گویم - شکر نعمت
۱۰۳	۷۰	۷۰	آبی	سبز	زرد	۲- مست و هشیار- در مکتب حقایق
۱۰۷	۴۰	۴۰	آبی	سبز	زرد	۳- آزادی و دفتر زمانه
۱۰۸	۵۵	۵۵	آبی	سبز	زرد	۵- دماوندیه - جاسوسی که الاغ بود
۱۱۱	۸۰	۸۰	آبی	سبز	زرد	۶- نی نامه - آفتاب جمال حق
۱۱۵	۸۰	۸۰	آبی	سبز	زرد	۷- در حقیقت عشق - صبح ستاره باران
۱۱۸	۳۰	۳۰	آبی	سبز	زرد	۸- از پاریز تا پاریس - سه مرکب زندگی
۱۲۰	۶۵	۶۵	آبی	سبز	زرد	۹- کویر- بوی جوی مولیان
۱۲۴	۴۵	۴۵	آبی	سبز	زرد	۱۰- فصل شکوفایی- تیرانا
۱۲۶	۵۵	۵۵	آبی	سبز	زرد	۱۱- آن شب عزیز- شکوه، چشمان تو
۱۲۸	۳۰	۳۰	آبی	سبز	زرد	۱۲- گذر سیاوش از آتش- به جوانمردی گوش
۱۳۰	۵۵	۵۵	آبی	سبز	زرد	۱۳- خوان هشتم- ای میهن
۱۳۲	۴۵	۴۵	آبی	سبز	زرد	۱۴- سی مرغ و سیمرغ- کلان تر و اولی تر
۱۳۵	۵۰	۵۰	آبی	سبز	زرد	۱۶- کباب غاز- ارمیا
۱۳۷	۲۵	۲۵	آبی	سبز	زرد	۱۷- خنده تو- مسافر
۱۳۸	۴۵	۴۵	آبی	سبز	زرد	۱۸- عشق جاودانی- آخرین درس- لطف تو
۱۴۰	۲۵	۲۵	آبی	سبز	زرد	کنکور سراسری تجربی ۹۸
۱۴۱	۲۵	۲۵	آبی	سبز	زرد	کنکور سراسری ریاضی ۹۸
۱۴۳	۲۵	۲۵	آبی	سبز	زرد	کنکور سراسری انسانی ۹۸
۱۴۴	۲۵	۲۵	آبی	سبز	زرد	کنکور سراسری هنر ۹۸
۱۴۴	۲۵	۲۵	آبی	سبز	زرد	کنکور سراسری منحصراً زبان ۹۸
۱۴۴	۲۵	۲۵	آبی	سبز	زرد	کنکور سراسری خارج از کشور ۹۸

پاسخنامه تشریحی

ستایش: به نام کردگار - چشمه - خلاصه دانش‌ها

(چه چیزی خرید؟ ← «ناله» = نهاد)
 گزینه ۲: عشق او مرا به بند آورد: «م» (من): مفعول / کوشش بسیار سودمند نامد (نشد): «سودمند» مسند
 گزینه ۳: دل من (مضاف‌الیه) را مرنجان که این مرغ وحشی (صفت) ...

۱۳. گزینه ۳

«عشق»: مضاف‌الیه است در ترکیب اضافی «داغ عشق». / «این ستاره‌ی شوخ به هر تجلی خود مشرق دگر دارد»: یک جمله است که «ستاره» هسته‌ی گروه نهادی و نهاد است. / «تجلی»: نقش متمم قیدی دارد. / «مشرق» در نقش مفعولی آمده است.

۱۴. گزینه ۳

در بیت صورت سؤال می‌خوانیم «صدف، او را در کنار خود پرورش داد». واضح است که «ش» مشخص‌شده صورت سؤال که در بازگردانی به «او» تبدیل می‌شود، نقش دستوری مفعولی دارد. بررسی ابیات:
 گزینه ۱: «هی لعل (سرخ‌رنگ) در آن جام عقیقی، اگر چه لطیف است، لطافتی را که تن او در آن جامه دارد، ندارد.» در گروه «تن او»، «او» مضاف‌الیه است.
 گزینه ۲: «اگر یار در آیین به آن صورت زیبای خود نگاه کند، شاید چگونگی احوال من برای او معلوم شود.» «او» پس از حرف اضافه «برای» آمده است و متمم است.

گزینه ۳: «در دست فراق تو بارها مانند نی ناله کرده‌ام. هیچکسی نیست که یک بار به فراق بگوید او را مزین.» «ش» به «او» بی تبدیل شده است که وابسته نیست و پس از آن «را» آمده است. یعنی «ش» مفعول است.
 گزینه ۴: «وقتی خواجه‌ی کرمانی (نام شاعر) از چشمه نوش تو سخنی می‌گوید، هر نفس از سخن او آب حیات می‌چکد.» «او» در این بازگردانی پس از «سخن» آمده است و مضاف‌الیه است.

۱۵. گزینه ۳

واژه‌های «خندان» و «بی‌شمار» واژه‌های غیر ساده‌ی بیت هستند که با بن ساخته شده‌اند. در جمله «گل خندان است»، «خندان» مسند است و در گروه «رنگ‌های بی‌شمار»، واژه «بی‌شمار» صفت بیانی است.
 خندان: خند (بن مضارع خندیدن) + ان
 بی‌شمار: بی + شمار (بن مضارع شمردن)

۱۶. گزینه ۳

واژه «اقبال» در معنای «نیک‌بختی، خوشبختی» با واژه «دبار» در معنای «نیره‌بختی، بدبختی» متضاد است. این رابطه معنایی بین واژه «مستغنی» که معنای «بی‌نیاز» دارد و واژه «محتاج» برقرار است.

۱۷. گزینه ۴

در جمله «بس گهر تابناک از او بدمد»، «گهر» نهاد است. در بیت گزینه ۴ نیز در جمله «چشم خونبارش دفتر را در آب می‌اندازد»، «چشم» نهاد است.
 در گزینه ۱، در جمله «سبزه سیراب را بنگر»، «سبزه» هسته گروه مفعولی است. در گزینه ۲ در عبارت «مردم دریا»، «دریا» مضاف‌الیه است. در گزینه ۳ نیز در عبارت «در آب بنگر»، «آب» که پس از حرف اضافه «در» آمده است، متمم است.

۱۸. گزینه ۲

«دیدنش» در بیت گزینه ۲ مضاف‌الیه و «را» در مصراع اول، نشانه فک اضافه است که بین مضاف و مضاف‌الیه فاصله ایجاد کرده است: بازگردانی بیت:
 من نمی‌دانم صفت (ویژگی) دیدار خداوند چگونه است اما این را می‌دانم که از شنیدن خبر ملاقات او بی‌قرار هستیم.

۱۹. گزینه ۴

موافق طبعم می‌آید = مضاف‌الیه
 تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: دل: نهاد

گزینه ۲: میر: منادا

گزینه ۳: بادیه: مضاف‌الیه

۲۰. گزینه ۲

«یکی زلزله» نقش متمم دارد، زیرا «به مانند» حرف اضافه است.

۱. گزینه ۱

ورطه: زمین پست، مهلکه، هلاکت، جای خطرناک، منجلاب، گرداب

۲. گزینه ۴

دو واژه «شکن: بیچ و خم زلف» و «زهره‌در: ترسناک» نادرست و چهار واژه دیگر درست معنا شده است. / «زهی» ادات تحسین به معنای «آفرین» است.

۳. گزینه ۱

در بیت صورت سؤال، «راست» به معنای «عیناً» و «درست» آمده است. در بیت گزینه ۱ نیز شاعر می‌گوید: «وصف رخ چون ماه یار در پرده به درستی ممکن نیست.» در بیت گزینه ۲ «راست» معنای تعلق دارد، در ابیات گزینه‌های ۳ و ۴ نیز در برابر «چپ» آمده است.

۴. گزینه ۲

قفا: پشت / مفتاح: کلید / کام: سقف دهان، مجازاً دهان، زبان / معرکه: میدان جنگ، جای نبرد / تعلق: بهانه آوردن / درنگ کردن / قفا: پس گردن، پشت گردن، پشت / فروغ: روشنایی، پرتو / نمط: روش، نوع / ورطه: مهلکه، زمین پست، هلاکت / یله: رها، آزاد، یله دادن: تکیه دادن / هنگامه: غوغا، داد و فریاد، شلوغی، جمعیت مردم

۵. گزینه ۲

حکمت: دانایی، دانش، معرفت، فرزانی، مصلحت، صلاح / یله: رها شده، آزاد، مطلق، رها؛ یله دادن: تکیه دادن

۶. گزینه ۴

برازندگی: سزاواری، زیبایی، لیاقت، شایستگی؛ بقیه واژه‌ها درست معنی شده‌اند.

۷. گزینه ۳

واژه «راست» در گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ به معنی «عیناً، دقیقاً، بعینه و ...» و در گزینه ۳ به معنی «صاف و مستقیم» به کار رفته است.

۸. گزینه ۲

املای «بحر» به معنای «دریا» به همین شکل درست است. / دیگر واژه‌های مهم املایی: طربناک‌تر، صبا، مدهوش، رهی، حاسد

۹. گزینه ۲

در بیت گزینه ۲ واژه «حلال» در معنای «روا»، به اشتباه به شکل «هلال» نوشته شده است. / دیگر واژه‌های مهم املایی: بحر: دریا (بهر: برای)، منحنی، مغنی

۱۰. گزینه ۱

گزینه ۲ خاست: خواست / گزینه ۳ بهر: بحر / گزینه ۴ زحی: زهی / واژه‌های مهم املایی: نمط، ورطه، خویشتن، زهی

۱۱. گزینه ۱

«م» در گزینه ۱، نقش مفعولی دارد (مرا از بند غم نجات دادند) اما در سایر گزینه‌ها نقش متممی دارد.

گزینه ۲: این تازه براتم دادند ← این تازه برات را به من دادند.

گزینه ۳: خبر از جلوه ذاتم دادند ← خبر از جلوه ذات به من دادند.

گزینه ۴: صبر و ثباتم دادند. ← به من صبر و ثبات دادند.

۱۲. گزینه ۴

در پیدا کردن نقش واژه‌ها باید مصراع و ابیات را مرتب کنیم.
 سخن عشق به تقریر معلوم نگردد / که آیات مودت قابل تفسیر نبود (نیست).

مسند فعل اسنادی نهاد

گزینه ۱: «ابر» متمم («چون» به معنی «مثل»، حرف اضافه است.) / «ناله» نهاد

۲۱. گزینه ۱

«حقیقت» به معنای «حقیقتاً» در نقش قیدی به کار رفته است.
گزینه ۱: تویی خَلَّاق ← تو خَلَّاق هستی (خَلَّاق ← مسند)
گزینه ۳: عجایب نقش‌ها {را} سازی (نقش‌ها ← مفعول)
گزینه ۴: گل از شوق تو خندان در بهار است (خندان ← مسند)

۲۲. گزینه ۱

در این بیت، «حامل سرمایه» و «صاحب پیرایه» ترکیب اضافی‌اند و ترکیب وصفی در این بیت به کار نرفته است.
گزینه ۲: ترکیب وصفی: رنگ‌های بی‌شمار / ترکیب اضافی: شوق تو
گزینه ۳: ترکیب وصفی: گهر تابناک / ترکیب اضافی: قطره باران
گزینه ۴: ترکیب وصفی: چشمه کوچک، آن‌جا، آن همه هنگامه / ترکیب اضافی: هنگامه دریا

۲۳. گزینه ۳

فعل «گشت»، اسنادی و گذرا به مسند است.
یکی چشمه نهاد / جدا: مسند / گشت: فعل اسنادی
سایر اجزا قابل حذف هستند و فعل جمله به آن‌ها نیاز ندارد.

۲۴. گزینه ۲

«گشت» فعل اسنادی و «دور» مسند است.

۲۵. گزینه ۳

در گزینه ۳ «را» به معنی «برای»، حرف اضافه است و «تو» نقش متمی دارد.
گزینه ۱: چون بگشایم ز سر مو، شکن / شکن: مفعول / ماه ببیند رخ خود را به من / رخ: مفعول
گزینه ۲: مخور طعمه جز خسروانی خورش / طعمه: مفعول
گزینه ۴: چو مفلس فرو برد گردن به دوش / گردن: مفعول

۲۶. گزینه ۲

در مصراع دوم بیت الف، منظور از تشبیه بیان سرعت است. در بیت دوم نیز «چون» ادات تشبیه نیست و بیت تشبیه ندارد، ولی جان‌بخشی برای «سبزه» و نیز خود «چشمه» که گویندهٔ بیت است، واضح است.

۲۷. گزینه ۴

«شیرین سخن» بودن در بیت گزینه ۴ حس آمیزی است.

۲۸. گزینه ۱

بیت گزینه ۱ استعاره ندارد. در سایر ابیات:
گزینه ۲: «چه» استعاره است از گودی چانه.
گزینه ۳: «نرگس» استعاره است از چشم یار.
گزینه ۴: «آتش» استعاره است از می.

۲۹. گزینه ۲

در بیت گزینه ۲، عبارت «نواى لطیف» حس آمیزی دارد، چرا که حواس لامسه و شنوایی را در هم آمیخته است.

۳۰. گزینه ۳

گزینه ۱: خواب تلخ
گزینه ۲: نرم سخن گفتن، گفتار سرد
گزینه ۴: شنیدن بو

۳۱. گزینه ۱

ترکیب «شیرین نفس» حس آمیزی دارد.

۳۲. گزینه ۴

گزینه ۱: در بیت گزینه ۱ همهٔ واژه‌ها در معنای اصلی خود به کار رفته‌اند و مجاز وجود ندارد.
گزینه ۲: با توجه به مصراع نخست، «ماه» استعاره از یار زیبارو است.
گزینه ۳: «درخت گل» استعاره از یار است.
گزینه ۴: «سر» مجاز از اندیشه و قصد است.

۳۳. گزینه ۲

بیت حس آمیزی ندارد. نسبت به کسی تشنه بودن، یعنی نسبت به او مشتاق و آرزومند بودن، و این کنایه است. «دشنه کشیدن صبح» تشخیص است و «دشنه» و «تشنه» جناس دارند.

۳۴. گزینه ۱

در بیت گزینه ۱ همهٔ واژه‌ها در معنای حقیقی خود به کار رفته است. در بیت گزینه ۲ «سر» به معنای «قصد»، در بیت گزینه ۳ «سر» به معنای «عقل» و در بیت گزینه ۴ «دل» به معنای «فکر و میل» به کار رفته است که همگی مجاز هستند.

۳۵. گزینه ۱

گزینه ۲: تضاد: تلخ، شیرین / شکر (حلوا)، زهر
گزینه ۳: تشبیه: حلوا (مشبه)، زهر (مشبه‌به)
گزینه ۴: حس آمیزی: دیدار شیرین

۳۶. گزینه ۳

«سر در گریبان بودن» در بیت صورت سؤال و گزینه ۳ کنایه از «شرمندگی و خجالت کشیدن» است.
گزینه ۱: «سر فکرت به گریبان داشتن» / در حال اندیشه و تفکر بودن
گزینه ۲: «سر در گریبان بودن و خون دل خوردن» / ناراحت بودن و تأسف خوردن
گزینه ۴: «مشک در گریبان داشتن» / خوشبو و معطر بودن

۳۷. گزینه ۳

تلخی می = «تلخ بودن شراب» حس آمیزی نیست.
گزینه ۱: شنیدن بو (آمیختن دو حس شنوایی و بویایی)
گزینه ۲: تلخی غم (آمیختن دو حس)
گزینه ۴: شیرین سخن (آمیختن دو حس چشایی و شنوایی)

۳۸. گزینه ۲

د) تشبیه: من (مشبه)، سکندر (مشبه‌به)
ج) جناس: ساقی، باقی
الف) حس آمیزی: دیدن صدای سخن عشق (آمیختن دو حس شنوایی و بینایی)
ب) کنایه: گوشمالی دیدن / تأدیب شدن، تنبیه شدن

۳۹. گزینه ۲

تشبیه: تو (مشبه)، تاج (مشبه‌به) / کنایه: «تاج سر کسی بودن» کنایه از «ارزشمند بودن، موجب سربلندی و افتخار بودن» / تناسب: «سر، تاج» و «خوبان، دلبران» / جناس: «تاج، باج»

۴۰. گزینه ۱

در بیت گزینه ۱، تشبیه به کار نرفته است.
گزینه ۲: «شیرین سخنی» حس آمیزی
گزینه ۳: «تن ساحل» تشخیص
گزینه ۴: «سر، دوش، آغوش» مراعات نظیر

۴۱. گزینه ۳

همهٔ ابیات بیان می‌کنند خداوند روزی‌رسان است اما بیت گزینه ۳ در وصف کسی است که نزد خدا داعی نمی‌کند.

۴۲. گزینه ۳

بیت گزینه ۳ از میان داستانی دربارهٔ سفاقت ناهلان از باب چهارم بوستان سعدی است. سایر ابیات دربارهٔ ناتوانی انسان از وصف خداوند است.

۴۳. گزینه ۲

به‌جز بیت گزینه ۲، همهٔ ابیات در بیان اهمیت تواضع است. بیت گزینه ۲ بیان می‌کند: «تواضع در برابر دشمن، خواری است: جایی که بدخواه تشنه‌به‌خون داری، تواضع کردن زبونی و پستی است.»
گزینه ۱: چو شبنم بیفتاد مسکین و خرد (= تواضع و فروتنی)
گزینه ۳: بلندیت باید تواضع گزین (= تواضع و فروتنی)
گزینه ۴: خود را فروتر نهادند قدر (= تواضع و فروتنی)

۴۴. گزینه ۳

بیت گزینه ۳ نیز همچون بیت صورت سؤال، قیاسی بین محبوب و دیگران دارد و می‌گوید هیچکس به‌جز محبوب در دل عاشق جای نمی‌گیرد. این مقایسه در دیگر ابیات نیست.

گزینه ۱: دلبری کردن و بی‌وفایی نمودن معشوق
گزینه ۲: به کام دل رسیدن در دوران با صفای ممدوح و بهره‌مند شدن از لطف و عنایت وی.
گزینه ۴: داشتن وقت خوش و عارفانه شاعر و کاری به کار دیگران نداشتن.

۴۵. گزینه ۱

در بیت گزینه ۱ می‌خوانیم: «به دیدن مردم رفتن عیب نیست، ولی نه آن قدری که به تو بگویند بس است»، یعنی اعتدال را در دیدار مردم باید رعایت کنیم. در سایر ابیات، درباره این که «باید عیب خود را دید و نه عیب مردم را» صحبت شده است.

۴۶. گزینه ۱

به‌جز بیت گزینه ۱، همه ابیات در بیان لزوم راستگویی با عبارت صورت سؤال هم‌عقیده هستند. بیت گزینه ۱ از مخاطب می‌خواهد سخنی بگوید، ولو به دشنام، چه راست و چه دروغ.

۴۷. گزینه ۲

در بیت گزینه ۲، شاعر خداوند را کسی می‌داند که «خاک ضعیف» را توانا کرده است. در این بیت نیز مثل بیت صورت سؤال، به آفرینش انسان از خاک اشاره شده است.

گزینه ۱: ارزشمند بودن مُلکت و سلطنت انسان در زمین (جانشینی انسان برای خدا در زمین و برتری آن بر همه سلطنت‌ها)
گزینه ۳: خود را حقیر و ناچیز پنداشتن عاشق در برابر معشوق
گزینه ۴: نفي صورت و ظاهر و بیان عشق حقيقي عاشق.

۴۸. گزینه ۲

مفهوم کلی ابیات گزینه‌های «۱، ۳، ۴» به تواضع و ترک غرور توصیه می‌کند و مفهوم بیت دوم تقریباً عکس آن است.

۴۹. گزینه ۱

مفهوم مشترک ابیات مرتبط: ناتوانی عقل در توصیف محبوب یا ممدوح
مفهوم بیت گزینه ۱: تقابل عقل و عشق و ناتوانی عاقلان از بیان عشق
گزینه ۲: ای چشم عقل خیره در اوصاف روی تو (= ناتوانی در توصیف محبوب)
گزینه ۳: خرد حیران در آن وصف و بیان است (= ناتوانی در توصیف محبوب)
گزینه ۴: در عقل نمی‌گنجی در وصف نمی‌آیی (= ناتوانی در توصیف محبوب)

۵۰. گزینه ۲

مفهوم بیت صورت سؤال در گزینه ۲ آمده است. معنای بیت صورت سؤال چنین است: «[چشمه می‌گوید]: هنگامی که چین و شکن مویم را می‌گسترانم (جاری شدن چشمه)، ماه می‌تواند صورت خود را در من تماشا کند.»

۵۱. گزینه ۴

مفهوم مشترک ابیات مرتبط، «نکوهش غرور و تکبر» و مفهوم بیت گزینه ۴ توصیه به این است که نباید فریب مال و مقام دنیا را خورد.

۵۲. گزینه ۱

مفهوم بیت گزینه ۱ ناتوانی شاعر در شرح «اشتیاق» است اما مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و ابیات مرتبط، عجز گوینده در توصیف عظمت کردگار هستی است.

۵۳. گزینه ۲

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و ابیات مرتبط «روزی‌رسانی» است. اما بیت گزینه ۲، بیانگر این مفهوم است که خداوند نعمت‌هایش را در اختیار افراد منعم (ثروتمند) قرار داده است تا آن‌ها نیز به مستمندان ببخشند.

۵۴. گزینه ۴

مفهوم مشترک ابیات مرتبط «رِزاق بودن یا روزی‌رسانی خداوند» است. اما پیام بیت گزینه ۴ توصیه به «قناعت و راضی بودن به رزق مقرر» است.

۵۵. گزینه ۴

مفهوم مشترک عبارت صورت سؤال و ابیات مرتبط، توصیه به صداقت و پرهیز از دروغ‌گویی است، اما مفهوم بیت گزینه ۴ پنهان نکردن «حقایق و واقعیت‌ها» است؛ «راستی» در بیت گزینه ۴ به معنی «حقیقت یا واقعیت» است.

۵۶. گزینه ۳

عبارت صورت سؤال در بیان پرهیز از دروغ و توصیه به راست‌گویی است اما در بیت گزینه ۳ دروغ‌گویی تحسین شده است.

گزینه ۱: نکوهش دروغ‌گویی
گزینه ۲: ترجیح صداقت بر دروغ‌گویی
گزینه ۴: دروغ سرمایه‌کافری است (نکوهش دروغ و طمع‌ورزی)

۵۷. گزینه ۲

سفارش عبارت صورت سؤال و ابیات مرتبط این است که «روزی‌بخش حقیقی خداوند است و روزی را باید از خداوند طلب کرد، اما در بیت گزینه ۲ به این موضوع اشاره شده است که هر مخلوقی روزی مقرر خود را خواهد داشت.

۵۸. گزینه ۴

مفهوم مشترک عبارت صورت سؤال و ابیات مرتبط، تأکید بر عیب‌پوشی و مفهوم بیت گزینه ۴ توصیه به «روی آوردن به درگاه حق برای بخشودگی و پاک شدن گناهان» است.

۵۹. گزینه ۲

در بیت صورت سؤال منظور از «پرده نیلوفری» آسمان لاجوردی است؛ در بیت گزینه ۲ نیز مقصود از «سپهر کبود» آسمان آبی یا لاجوردی است.

گزینه ۱: «نیلوفر» = گل نیلوفر
گزینه ۳: سپهر = روزگار
گزینه ۴: «سپهر» = روزگار

۶۰. گزینه ۴

در سه گزینه دیگر افتادگی و فروتنی ستوده شده است ولی در گزینه ۴ شاعر به محبوب خود می‌گوید که از نگاه تو افتادهم، چه کنم؟

درس

۲

از آموختن، ننگ مدار - خسرو

۶۱. گزینه ۳

منحوس: نامیوم / مذموم: نکوهیده، زشت، مذمت شده / محظوظ: بهره‌ور / مخدول: خوار، زبون گردیده

۶۲. گزینه ۳

فعل «ماند» در گزینه ۳ ماضی است: دل رفت و دیده خون شد و جان ضعیف ماند، که آن هم برای آن مانده است که آن را فدای دوست کنم. در سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «بدان ماند»: شبیه آن است که ...
گزینه ۲: «به چه ماند؟»: شبیه به چیست؟
گزینه ۴: «به جایی ماند»: به جایی شبیه است.

۶۳. گزینه ۳

مولع: شیفته، بسیار مشتاق، حریص، آزمند
گزینه ۲: مُحال: دروغ، بی‌اصل، ناممکن
گزینه ۴: تیمار: غم، اندیشه، تیمار داشتن: غمخواری و محافظت از کسی که بیمار باشد.

۶۴. گزینه ۳

آزمند: مولع، حریص / دروغ: مُحال، سخن بی‌اصل / مستغنی: بی‌نیاز / تیمار: خدمت و محافظت از کسی که بیمار باشد، اندیشه

۶۵. گزینه ۴

رسته: رهاشده، نجات یافته / میاسا: آسوده‌ناباش، آرام‌نگیر
پنج واژه دیگر درست معنی شده‌اند.

۶۶. گزینه ۱

«گردیدن» در بیت گزینه ۱ به معنی «اعراض کردن، برگشتن، دورشدن» است اما در عبارت صورت سؤال و گزینه‌های «۲، ۳ و ۴» به معنی «تحول، دگرگون شدن و تغییر یافتن» به کار رفته است.

۶۷. گزینه ۴

«گردیدن» در عبارت گزینه ۴ به معنی «روی آوردن» و در سایر عبارات به معنی «تغییر یافتن و دگرگون شدن» آمده است.

۶۸. گزینه ۱

در گزینه ۱ واژه‌ی مخزول نادرست است که املاي درست آن چنین است: مخذول در معنای خوار و زبون شده. سایر گزینه‌ها غلط املايي ندارد. دیگر واژه‌های مهم املايي: مغلوب، استرحام، لهُو و لعب، رهاورد، نصیب، حُجب، فی الجملة، معاصی، مُسکر

۶۹. گزینه ۳

تشریح گزینه‌های دیگر:
گزینه ۱: معلوف ← مألوف
گزینه ۲: بهر مودت ← بحر مودت
گزینه ۴: مخزول ← مخذول
دیگر واژه‌های مهم املايي: منسوب (نسبت داده شده)، حسد، جاهلان، غالب، حماقت، طبع، صریح گفتن، بندگی، صواب (مصلحت، درست)، نفاذ

۷۰. گزینه ۳

تمام واژه‌های گروه «ب»، درست معنا شده‌اند و معنای تمام واژگان گروه «د» نادرست است.
الف) هنگامه: غوغا، داد و فریاد، شلوغی، جمعیت مردم
ج) ارتجالاً: بی‌درنگ
د) استرحام: رحم خواستن، طلب رحم کردن / تکیده: لاغر و باریک‌اندام

۷۱. گزینه ۴

«سیاست‌نامه» از «خواجه نظام الملک توسی» است.

۷۲. گزینه ۲

املاي درست واژه: فساحت ← فصاحت
زایل کننده (نابودکننده)، حمیت (مردانگی)، مدح و ستایش، مذمت و نکوهش، سخاوت و بخشش، افراط و زیاده‌روی، منسوب، جلم و بردباری

۷۳. گزینه ۳

املاي درست واژگان بر این پایه‌اند:
الف) مخزول ← مخذول
ب) تباع ← طباع
واژه‌های مهم املايي: مألوف، محظور، رسایل، محظوظ

۷۴. گزینه ۱

عاقلان از غرق شدن بر گریز و بر حذر هستند.

۷۵. گزینه ۲

واژه «مغلوب» در بیت گزینه ۲ نادرست نوشته شده است. قآنی در این بیت خطاب به خداوند می‌گوید: «هرگز وهم و گمان تو را محصور نمی‌کنند، هرگز بر تو غلبه نمی‌کنند.»

۷۶. گزینه ۱

واژه‌های «بینداخت»، «غالب» و «مخذول» در متن صورت سؤال نادرست نوشته شده‌اند.

۷۷. گزینه ۲

غرابت ← قرابت (خویشاوندی) / دیگر واژه‌های مهم املايي: مستغنی، ضایع گذاشتن، مُحال

۷۸. گزینه ۱

املاي رسم الخطی واژه «بینداخت» نادرست است. املاي صحیح آن «بینداخت» است. / واژه‌های مهم املايي: مُلحد و بی دین، ملاطفت و مهربانی، بحر مودت، حظی وافر، طبعی نافر

۷۹. گزینه ۳

نمط: روش، نوع / مکاری: کسی که اسب و اشتر و الاغ کرایه می‌دهد یا کرایه می‌کند. / تقریر: بیان، بیان‌کردن / بدسگال: بداندیش، بدخواه

۸۰. گزینه ۳

گسیل کردن: روانه کردن، فرستادن کسی به جایی / مألوف: خوگرفته / مندرس: کهنه، فرسوده

۸۱. گزینه ۲

در گزینه ۲، «دماغه» واژه وندی است و «دبستان، خلبان و دشوار» ساده هستند. در سایر گزینه‌ها همه واژگان ساده هستند.

۸۲. گزینه ۱

در گزینه ۱ واژه مرکب وجود ندارد.
گزینه ۲: واژه‌های مرکب: «شکردهان، شیرین‌سخن، نیک‌نام»
گزینه ۳: واژه‌های مرکب: «خطابخش، جرم‌پوش، قرابه‌کش، پیاله‌نوش»
گزینه ۴: واژه‌های مرکب: «تیزهوش، می‌فروش»

۸۳. گزینه ۱

«نهاد» در همه ابیات معنای فعلی دارد، به جز بیت گزینه ۱ که در آن به معنی «ذات» و «سرشت» به کار رفته است.

۸۴. گزینه ۲

در بیت گزینه ۲ فعل مشخص شده حالت اما و اگر دارد و مضارع التزامی است، اما در سایر گزینه‌ها فعل اخباری مشخص شده است.
بررسی ابیات:

گزینه ۱: چه کسی می‌یارد (می‌تواند) به حضرت تو پیامی از من بیاورد؟
گزینه ۲: اگر نسیم در رسالت خود، کسالتی بنماید، سلام من را چه کسی برساند؟

گزینه ۳: «دارد» مضارع اخباری است.
گزینه ۴: تو مرا به روز وصل خود وعده داده بودی. سلمان، در این هوس، همه شب‌های تیره را روز می‌شمارد.

۸۵. گزینه ۲

سزاواری: سز (بن مضارع «سزیدن») + ا + وار + ی
زیبا: زیب (بن مضارع «زیبیدن») + ا
دانشمند: دان (بن مضارع «دانستن») + یش + مند
نویسنده: نویس (بن مضارع «نوشتن») + سنده + ی (میانجی) + ی

۸۶. گزینه ۱

واژه‌های «پرتو» و «مشوق» واژه‌هایی با ساختمان ساده هستند.
واژه‌های وندی:
خواستگاری: خواست + گار + ی / پرستار: پرست + ار / پیرایش: پیرا + ی (میانجی) + یش / گفتار: گفت + ار / خانگی: خانه + گ + ی
واژه‌های مرکب:

روح‌انگیز: روح + انگیز / شهیدپرور: شهید + پرور
واژه‌های وندی - مرکب:
شب‌نشینی: شب + نشین + ی / سامان‌دهی: سامان + ده + ی / سدسازی: سد + ساز + ی

۸۷. گزینه ۱

واژه‌های غیرساده مصراع‌ها:
گزینه ۱: دیده: دید + ه / چشمه: چشم + ه / روان: رو + ان
گزینه ۲: رندی: رند + ی / پدنامی: پد + نام + ی
گزینه ۳: می‌پرستان: می + پرست + ان «ان» نشانه جمع
گزینه ۴: واژه‌های غیرساده ندارد.

۸۸. گزینه ۲

بررسی گزینه‌ها:
گزینه ۱: گروه‌های «هن خانه خمار»، «همه رندان» و «مرید پیر ساغرگیر ما» در بیت هست که در دو گروه آخر، هر کدام یک واژه غیرساده هست: «رندان» و «ساغرگیر» که هیچ کدام در خواسته صورت سؤال نمی‌گنجد.

گزینه ۲: گروه‌های «نالۀ دلسوز مرغ» و «نالۀ شبگیر ما» محل بحث است. در مصراع نخست، در گروه «نالۀ دلسوز مرغ»، «نالۀ هسته است که ساختار وندی دارد: «نال» بن مضارع «نالیدن» با «ه» آمده است. همچنین «دلسوز» مرکب است: «دل» + «سوز» که بن مضارع «سوختن» است. در مصراع دوم، در گروه «نالۀ شبگیر ما» نیز همین قاعده هست، منتها به جای «دلسوز» از «شبگیر» استفاده شده است که آن هم مرکب است: «شب» + «گیر» که بن مضارع «گرفتن» است.

گزینه ۳: در گروه «خون درویشان بی‌طاقت»، واژه‌های «درویشان» که وند «ان» نشانه جمع دارد و «بی‌طاقت» که وند «بی» دارد وندی است، ولی اولاً دقت کنید در این گروه واژه «خون» ساده است و در ثانی، صورت سؤال به دنبال بی‌تی است که در هر دو مصراع آن، گروهی با هسته و وابسته غیرساده وجود داشته باشد. گزینه ۴: دو گروه «عذرخواه بندگان» و «تقصیر ما» در بیت آمده است که در اولی هر دو واژه غیرساده است ولی در دومی هر دو ساده: «عذرخواه» ساختار «عذر» + «خواه» بن مضارع «خواستن» دارد و «بندگان» وندی است.

۸۹. گزینه ۱

در بیت گزینه ۱ واژه «نگران» که صفت بیانی است ساختمان «وندی» دارد. در گزینه ۲ واژه «دیده» وندی است و در جایگاه متمم نشسته است. واژه «سال‌ها» در گزینه ۳ وندی است که در نقش قید آمده است و در گزینه ۴ در جمله «ماهرخی قاتل من است»، «ماهرخی» ساختمان وندی - مرکب و نقش نهاد دارد.

۹۰. گزینه ۳

واژه‌های ساده: «بیابان، بنگاه، اطاعت، بیگانه، تابستان، حرمت، قبيله، ایمن»

۹۱. گزینه ۳

گزینه ۱: «حرم، حریم، حرمت»
گزینه ۲: «راهرو، ره» / «حریم، حرم»
گزینه ۴: «قدر، مقدار»

۹۲. گزینه ۳

فعل «باد» در هر دو مصراع این بیت، فعل دعایی است.
گزینه ۱: وفاداری کن (بکن: انجام بده) فعل امر
گزینه ۲: بکن، انداز (بینداز) فعل امر
گزینه ۴: بده فعل امر

۹۳. گزینه ۳

در این بیت فعل «ده: بده» امر است.
گزینه ۱: مفروش (مفروش) فعل (فعل نهی)
گزینه ۲: مگذار (نگذار) فعل (فعل نهی)
گزینه ۴: منه (نگذار) فعل (فعل نهی)

۹۴. گزینه ۲

در بیت صورت سؤال و در ترکیب «شعر عرب»، واژه «عرب» وابسته پسین است. تنها در بیت گزینه ۲ و در ترکیب «ساقی عرب» است که این واژه وابسته پسین است.
در بیت گزینه ۱ این واژه متمم است، در گزینه ۳ نهاد است و در گزینه ۴ مفعول.

۹۵. گزینه ۴

گزینه ۴: «بود» ماضی ساده / «نمی‌دید و می‌کرد» فعل ماضی استمراری
تشریح گزینه‌های دیگر
گزینه ۱: ندانم ← نمی‌دانم (مضارع اخباری)
گزینه ۲: رساند ← می‌رساند (مضارع اخباری)
گزینه ۳: نشود ← نمی‌شود (مضارع اخباری)

۹۶. گزینه ۴

گزینه ۱: «پیشین و پسین» / گزینه ۲: «خرابی و آباد» / گزینه ۳: «خوری و نخوری»

۹۷. گزینه ۱

زبان بازار محبت سود است (پارادوکس)
«بازار جهان» و «بازار محبت» تشبیه

۹۸. گزینه ۳

واژه «داد» در هر دو مصراع بیت گزینه ۳ در یک معنا به کار رفته است.
گزینه ۱: باد (هوا) / باد (باشد)
گزینه ۲: «نهاد» اول: «فطرت و وجود»، «نهاد» دوم: «قرارداد»
گزینه ۴: «داد» اول: «حق، انصاف»، «داد» دوم: «بدهد»

۹۹. گزینه ۱

تشریح گزینه‌های دیگر
گزینه ۲: «سر» در مصراع اول و «سر» دوم در مصراع دوم، مجاز از قصد و اندیشه
گزینه ۳: قح مجازاً شراب / مفعول فعل «بنوش» قح است.
گزینه ۴: جهان مجازاً مردم جهان

۱۰۰. گزینه ۱

بیت «الف» جناس «بازار و بیزار» / بیت «ب»: «گندم خال» تشبیه (این بیت تلمیح هم دارد.) / بیت «ج»: تنها بی‌تی که حسن تعلیل دارد، علت گردن دراز کردن آهوی صحرايي را کمند زلف یار می‌داند که علتی است شاعرانه و ادبی (بیت تشبیه هم دارد.) / بیت «د»: «ایهام: «دستان» دو معنا دارد: ۱- دست‌ها ۲- نیرنگ و فریب (بیت جناس هم دارد.) / بیت «ه»: تلمیح به داستان حضرت موسی (ع)

۱۰۱. گزینه ۳

گزینه‌های «۴و۲،۱» از سرنوشت محتوم آدمی سخن می‌گوید، اما گزینه ۳ از غم و اندوه شاعر سخن می‌گوید.
گزینه ۱: نوشته، جاودان دیگر نگردد (= قابل تغییر نبودن قضا و قدر)
گزینه ۲: ز چرخ آمد همه چیزی نوشته (= همه کارها از قضا و سرنوشت است).
گزینه ۴: ز چرخ آمد قضا نز کام مردم (= قضا و سرنوشت از روزگار است و مطابق کام و آرزوی مردم نیست).

۱۰۲. گزینه ۲

عبارت داده شده، همنشین و هم صحبت بد را نکوهش می‌کند که باید از آن‌ها دوری جست. گزینه‌های «۴و۳،۱» هم همین مفهوم را با بیان‌های مختلف تکرار می‌کنند. گزینه ۲ دوری و فاصله گرفتن از یاران یکرنگ را نفی می‌کند که قرابت معنایی با عبارت مورد سؤال ندارد.

۱۰۳. گزینه ۳

در بیت مورد سؤال شکر نعمت باعث افزونی نعمت می‌شود و کفران نعمت نتیجه‌ای عکس دارد و نعمت را از چنگ انسان بیرون می‌آورد. این معنی در بیت‌های گزینه‌های «۱، ۲ و ۴» هم به نوعی مطرح شده است. بیت گزینه ۳ بیان می‌کند که خداوند از سپاس بندگان بی‌نیاز است.

۱۰۴. گزینه ۴

ابیات گزینه‌های «۳و۲،۱» بر تأثیر منفی همنشین بد تأکید دارند و انسان را از دوستی و معاشرت با بدکاران باز می‌دارند. مفهوم بیت گزینه ۴ با نکوهش دنیا دوستی، انسان‌ها را به نیکی و محبت کردن به هم نوعان و به دست آوردن دل آن‌ها ترغیب می‌کند.

۱۰۵. گزینه ۱

ابیات گزینه‌های «۳و۲» به تأثیر مثبت همنشین خوب اشاره دارند و در بیت ۴، به تأثیر منفی همنشین بد تأکید شده است. در بیت گزینه ۱، عاشق از سختی‌های عشق معشوق شکایت می‌کند.

۱۰۶. گزینه ۲

گزینه ۲ می‌گوید: «پند حکیم» درست و مطابق خیر است و خوش‌بخت کسی است که پند را با رضا و رغبت گوش کند، اما گزینه‌های «۱، ۳ و ۴» شاعر با کسانی روبه‌روست که هر یک به طریقی پند نشنوند.

۱۰۷. گزینه ۳

در عبارت صورت سؤال و گزینه‌های «۴و۲،۱» به تأثیر منفی همنشین نامناسب و حسادت و عواقب آن اشاره شده است. در گزینه ۳، شاعر به دلیل بسیاری رنج و آفت زندگی، به مردگان حسد می‌برد.

۱۰۸. گزینه ۲

در این گزینه اشاره می‌کند که انسان باید از دوستی با کسی که با دشمنان آن کس هم‌نشینی می‌کند پرهیز کند در حالی‌که در سایر ابیات پرهیز از هم‌نشینی با بدان توصیه شده است چرا که از بدان جز بدی چیزی نصیب و بهره نخواهد بُرد.

گزینه ۱: از بدان فقط بدی می‌آموزی، همان‌گونه که گرگ پوستین را می‌درد و هرگز پوستین دوزی نمی‌کند.

گزینه ۳: در هنگام عبور از کوره آهن‌گران، آتش و دود از هر کران به تو خواهد رسید. (تأثیر منفی همنشین نامناسب)

گزینه ۴: اولین پند پیر و مرشد این است که از دوست نامناسب پرهیز کنید.

۱۰۹. گزینه ۲

این بیت با توجه به عبارت «ای فرزند، حالات نکنم اگر مطربی و مسخرگی پیشه‌سازی» صفحه ۲۴ فارسی ۱ ارائه شده است و مفهوم آن چنین است که برای گرفتن دادِ خود از دیگران باید مطربی و مسخرگی پیشه کنی و کارهای جدی و عادی را کنار بگذاری. در بیت گزینه ۲ نیز مفهوم مشابه این بیت وجود دارد.

۱۱۰. گزینه ۲

در عبارت مورد سؤال می‌گوید که: «من گوش شنوا ندارم، با چه کسی سخن می‌گویی و چه کسی را می‌خواهی نصیحت کنی»، که مفهوم آن «نپذیرفتن نصیحت و پندناپذیری» است. در بیت گزینه ۲ هم از نصیحت‌گو می‌خواهد که نصیحت‌گویی را کنار بگذارد و مفهوم این بیت نیز «نپذیرفتن نصیحت» است. گزینه ۱: انسان باید به پند و اندرز دیگران گوش کند.

گزینه ۳: اگر ظاهر را کنار بگذاری و به گوش ظاهری توجه کنی، با گوش دل ذوق معنویت را درک خواهی کرد.

گزینه ۴: ای فرزند، اگر شنوا هستی به پند و اندرز توجه کن.

۱۱۱. گزینه ۱

مفهوم عبارت صورت سؤال و ابیات مرتبط: نکوهش ریاکاری و دورویی. مفهوم بیت گزینه ۱: تأثیرات منفی فقر که هنر را عیب و گندم را جو، جلوه می‌دهد.

۱۱۲. گزینه ۱

مفهوم بیت گزینه ۱: توصیه به پرهیز از هم‌نشینی با انسان بدگهر مفهوم مشترک سایر ابیات: نکوهش ریاکاری و توصیه به یک‌رنگی

۱۱۳. گزینه ۱

مفهوم مشترک ابیات مرتبط: تأثیر مخرب هم‌نشین بد و توصیه به پرهیز از مصاحبت با افراد بد.

مفهوم بیت گزینه ۱: رسوا شدن افراد بد در هم‌نشینی با افراد خوب (نمایان شدن عیب‌های افراد بد در مصاحبت با افراد خوب)

۱۱۴. گزینه ۳

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و ابیات مرتبط: گذرا بودن غم و شادی مفهوم بیت گزینه ۳: اظهار خرسندی به غم به دلیل پایدار نبودن شادی

۱۱۵. گزینه ۴

مفهوم عبارات صورت سؤال و گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳». پندناپذیری و نپذیرفتن پند و اندرز است. در گزینه ۴، با دعوت به شنیدن نغمه عاشقان، می‌گوید که شرط است که به سخنان زیبای عاشقان به خوبی گوش کنی.

۱۱۶. گزینه ۲

در بیت صورت سؤال از تأثیر مثبت موسیقی حتی بر حیوانات سخن می‌گوید و در بیت گزینه ۲ نیز شاعر معتقد است که خاک با وزش باد بهاری دوباره جان می‌گیرد؛ پس اگر انسانی تحت تأثیر این نسیم زنده نشود، سنگی بیش نیست. (مفهوم مشترک تأثیرپذیری)

۱۱۷. گزینه ۴

مفاهیم ابیات «ب»، «ج»، «ه» و «و» بر جدایی از هم صحبت بد و هم‌نشین نامناسب تأکید دارند. / مفهوم سایر ابیات: بیت «الف»: آینده‌نگری عاقلان، بیت «د»: توصیه به ترک تعلقات و وابستگی‌های دنیا

۱۱۸. گزینه ۲

بیت صورت سؤال و گزینه‌های ۱، ۳ و ۴ به این مفهوم اشاره دارند که هیچ‌کس از دست قضا و سرنوشت در امان نمی‌ماند و در نهایت مرگ، همه را به کام خود می‌کشد اما در گزینه ۲، شاعر به توصیف زیبایی‌های خود پرداخته است.

۱۱۹. گزینه ۱

«سیر انداختن» کنایه از «تسلیم شدن» با مفهوم «سر نهادن بر قدم» در بیت گزینه ۱ تناسب دارد. / گزینه ۲: توصیه به روی آوردن به حق و خدا / گزینه ۳: شرمساری به واسطه نتیجه اعمال خود / گزینه ۴: بخشش واقعی به همه مردم

۱۲۰. گزینه ۲

در بیت صورت سؤال و بیت گزینه ۲، «تأثیر سرنوشت و تقدیر بر زندگی» بیان شده است. / گزینه ۱: تأکید بر نگه داشتن حد و اندازه / گزینه ۳: عاشق معشوق زیباروی بودن / گزینه ۴: تلاش معشوق برای رفتار کردن عاشق

۱۲۱. گزینه ۴

مفهوم «عشق موجب از بین رفتن علم و دین و دل و ... است» مشترکاً در بیت صورت سؤال و ابیات مرتبط وجود دارد.

مفهوم بیت گزینه ۴: اگرچه عاشقی غمگینی زیاد به همراه دارد، اما شاعری این غم دراز را کم می‌کند.

۱۲۲. گزینه ۴

دیوار کسی را کوتاه دیدن: ظلم و ستم را بر شخصی خاص روا دانستن.

۱۲۳. گزینه ۱

عبارت صورت سؤال می‌گوید: «شوق بیش از اندازه نسبت به چیزی، ممکن است باعث شود عیب‌ها دیده نشود.» یعنی ممکن است دیده انسان تحت تأثیر علاقه و یا تنفر، چیزی را نادرسب ببیند. این مفهوم در گزینه ۱ هم آمده است که می‌گوید: «وقتی غرض وجود داشته باشد، هنر پنهان می‌شود؛ صد حجاب از طرف دل بر چشم کشیده می‌شود.» بیت گزینه ۲ می‌گوید: «هر چه دوستان بکنند، همان نیکوست و سخن دشمنان معتبر نیست.» بیت گزینه ۳ می‌گوید: «نباید به کسی جز خدا و چیزی جز انعام پادشاه خو کرد.» و شاعر بیت گزینه ۴ نیز می‌گوید که پندپذیر نیست.

۱۲۴. گزینه ۴

«نشندیدن پند» مفهوم مشترک ابیات صورت سؤال و گزینه ۴ است.

گزینه ۱: بی‌خبر بودن واعظ از حق و اسرار الهی

گزینه ۲: آگاه بودن رند و عارف از راز و رمز الهی و بی‌خبری واعظ از آن

گزینه ۳: شناختن قدر و ارزش پدر و گوش دادن به پند او موجب سعادت انسان می‌شود.

۱۲۵. گزینه ۲

مفهوم مشترک عبارت صورت سؤال و ابیات مرتبط، توصیه به «نیکوکاری» است، اما بیت گزینه ۲ می‌گوید: کسی که کار بد می‌کند، نباید توقع نیکی داشته باشد.

۱۲۶. گزینه ۴

مفهوم مشترک عبارت صورت سؤال و ابیات مرتبط، تأکید بر «یکسان بودن ظاهر و باطن و قول و عمل و نفی تظاهر و دورویی» است، اما در بیت گزینه ۴ فقط به «درستی درون یا باطن» تأکید شده است.

۱۲۷. گزینه ۱

مفهوم مشترک عبارت صورت سؤال و ابیات مرتبط، نکوهش ریاکاری است اما در بیت گزینه ۱ به این مفهوم اشاره شده است که اگر بدی کنی، نیکی نخواهی دید یا نتیجه بدی نیکی نخواهد بود.

۱۲۸. گزینه ۳

در عبارت صورت سؤال به امیدواری - حتی در سخت‌ترین شرایط - تأکید شده است، اما در گزینه ۳، عکس این مفهوم بیان شده است و می‌گوید: آن کس که امید را کنار بگذارد به عزت و بزرگی می‌رسد.

۱۲۹. گزینه ۴

در عبارت صورت سؤال و بیت گزینه ۴ بر رعایت حرمت پیران تأکید شده است. گزینه ۱: حرمت و احترام هر کس وابسته به اعمال خود اوست. گزینه ۲: پند و نصیحت پیران با تجربه را گوش کن. گزینه ۳: من به عشق معشوق پای بندم و به جز عشق او هیچ آرزویی ندارم.

۱۳۰. گزینه ۲

در عبارت صورت سؤال و بیت گزینه ۲ به این مفهوم اشاره شده است که نباید به خوشی‌های دنیا افتخار کرد و از ناخوشی‌های آن نالید؛ زیرا هر دو ناپایدار و زودگذر هستند.

۱۳۱. گزینه ۴

مفهوم بیت صورت سؤال و عبارت گزینه ۴ این است که نه از خوشی‌های زودگذر دنیا باید خوش بود و نه از سختی‌های آن باید غمگین شد.

۱۳۲. گزینه ۳

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و گزینه ۳ تأثیرگذاری موسیقی بر موجودات و نکوهش بی‌ذوقی است. گزینه ۱: بی‌اختیاری عاشق با دیدن معشوق. گزینه ۲: عاشق حقیقی، همه صداهای طبیعت را شورانگیز می‌داند. گزینه ۴: در این روزگار، هر صوت و صدای ناموزون به نغمه داود طعنه می‌زند.

۱۳۳. گزینه ۱

مفهوم ابیات ۲، ۳ و ۴، پرهیز و دوری کردن از افراد نادان و ناجنس است که با توجه به بیت «بیموزمت کیمیای سعادت / ز هم‌صحبت بد جدایی جدایی» ارائه شده‌اند. مفهوم بیت ۱، به خاموشی و سنجیده‌گویی انسان‌های خردمند اشاره دارد.

۱۳۴. گزینه ۴

در هر دو بیت، به تأثیر قضا و سرنوشت در زندگی و مرگ انسان اشاره شده است. / گزینه‌های ۱ و ۲: راضی بودن به قضا و سرنوشت / گزینه ۳: افسوس خوردن به خاطر از دست رفتن جوانی

۱۳۵. گزینه ۲

مفهوم بیت سؤال به آرامش و آسایش پس از دفع دشمن اشاره دارد که از گزینه ۲ نیز همین مفهوم دریافت می‌شود. گزینه ۱: جفای معشوق خوشتر از وفای دیگران است. گزینه ۳: دشمن را به دوستی گرفتن از عقل و خرد نیست. گزینه ۴: اگر خویشاوند دشمن، دوست تو شود مواظب حيله و نیرنگش باش.

۱۳۶. گزینه ۲

ورطه: مهلکه، زمین پست، هلاکت. لهُو: بازی و سرگرمی، آن‌چه مردم را مشغول کند. معانی کامل واژه‌ها: یله: رها، آزاد؛ یله کردن: تکیه دادن / اوان: وقت، هنگام / پلاس: جامه‌ای کم ارزش، گلیم درشت و کلفت / دانگ: بخش، یک ششم چیزی / دوات: مرکب دان، جوهر

۱۳۷. گزینه ۱

زهره‌در: ترسناک / ورطه: مهلکه، هلاکت، زمین پست / بدسگال: بداندیش، بدخواه / طرب: شادی، شادمانی

۱۳۸. گزینه ۳

بیغوله: کنج / حُجَب: شرم / ادبار: تیره‌بختی

۱۳۹. گزینه ۲

واژه «است» در همه ابیات به‌جز بیت گزینه ۲ در معنای «درست» و در این بیت در معنای جهت، در برابر «چپ» آمده است.

۱۴۰. گزینه ۴

در بیت گزینه ۴ واژه «بحر» به معنای «دریا» به اشتباه به شکل «بهر» نوشته شده است. / دیگر واژه‌های مهم املایی: طامات، شطح، تسبیح، طیسان، صوفی، خار

۱۴۱. گزینه ۴

موارد غلط و املای درست آن‌ها: گزینه ۱: غرابت ← قرابت / گزینه ۲: مقلوب ← مغلوب / گزینه ۳: مسخره‌گی ← مسخرگی

۱۴۲. گزینه ۴

در بیت گزینه ۴ شاعر مخاطب را نسبت به گذشت زمان هشدار می‌دهد و از او می‌خواهد هرچه زودتر توبه کند، تا دیر نشده است. در سایر ابیات این توصیه‌ها وجود ندارد.

۱۴۳. گزینه ۴

بررسی گزینه‌ها: گزینه ۱: در جمله «پروانه‌های سوخته، پرها و بال‌ها را به هر سو فشانده‌اند»، پروانه نهاد است. گزینه ۲: در جمله «او، رسوای خلق گردد»، «رسوا» مسند است. گزینه ۳: در گروه «طاق دل دوستان»، «دوستان» مضاف‌الیه است. گزینه ۴: در عبارت «هر لحظه دارم نیتی»، «نیتی» مفعول است.

۱۴۴. گزینه ۱

در گزینه ۱ شنیدن بو و زنگ در گزینه ۱ حس آمیزی دارد. / در گزینه ۲، «رنگ‌آمیزی» به معنای حيله و مکر و نیرنگ است.

۱۴۵. گزینه ۳

گزینه ۱: واژه مرکب: «شکربار» واژه‌های «وندی- مرکب»: دمام، دعاگویان / گزینه ۲: واژه مرکب ندارد، واژه وندی- مرکب: پری رویی / گزینه ۳: واژه مرکب: هشیار، واژه‌های وندی- مرکب: سیه مستی، گران خوابی / گزینه ۴: واژه مرکب: ظلمت‌خانه

۱۴۶. گزینه ۴

شیرین دم: حس آمیزی / جناس ندارد. تشریح گزینه‌های دیگر: گزینه ۱: دل [چون] خاک راه: تشبیه / دست نسیم: تشخیص / گزینه ۲: از گریه، دریا گرد من درست می‌شد: اغراق / «کبکان» استعاره از «زیبارویان» / گزینه ۳: واج آرایی «ر» و «د» / مصراع دوم تضمین شعر حافظ است که حزین لاهیجی از آن استفاده کرده است.

۱۴۷. گزینه ۳

بیت گزینه ۳ نیز مثل بیت صورت سؤال، بیان می‌کند نمی‌تواند جای یار را در ضمیرش، به چیزی دیگر بدهد. این میزان از قرابت معنایی، در سایر ابیات گزینه‌ها نیست.

۱۴۸. گزینه ۳

تنها در بیت گزینه ۳ است که همچون بیت صورت سؤال، مخاطب را به خوردن خوراک‌های خوب و نیکو توصیه می‌کند.

۱۴۹. گزینه ۱

در بیت گزینه ۱، شاعر می‌گوید کسی نیست که در بند قضا و قدر بماند و زیر بار ظلم آن برود، اگر لازم شود، حتی چرخ را نیز دگرگون می‌کند. اما در سایر ابیات، بیان شده است که انسان همواره اسیر قضا و قدر و سرنوشت از پیش تعیین‌شده خود است.

۱۵۰. گزینه ۲

مفهوم مشترک سایر ابیات: خودستایی و خودشیفتگی شاعر / مفهوم بیت گزینه ۲: غم‌گرایی و ارزشمند دانستن غم و درد عشق

۱۵۱. گزینه ۱

مفهوم مشترک ابیات مرتب: تأکید بر دیدن عیب‌های خود و پرهیز از عیب‌جویی دیگران / مفهوم بیت گزینه ۱: عیب‌های خود را باید از زبان دشمنان (مخالفان) شنید، زیرا دوستان از بیان عیب‌های ما خودداری می‌کنند.

۱۵۲. گزینه ۱

مفهوم مشترک مصراع صورت سؤال و گزینه‌های «۲، ۳ و ۴» آن است که شکر نعمت باعث افزایش نعمت می‌شود، درحالی‌که در گزینه ۱، شاعر به مخاطب می‌گوید، چون خدا تو را محتاج کسی نکرد، به شکر این نعمت مردم را از در خویش مران.

۱۵۳. گزینه ۳

در گزینه ۳ به تواضع هنگام پیروی توصیه شده است، حال آن‌که در سه گزینه دیگر بر کمک به نیازمندان تأکید شده است.

۱۵۴. گزینه ۴

مفهوم عبارت صورت سؤال و گزینه‌های «۱، ۲ و ۳»، پندناپذیری و نپذیرفتن پند و اندرز است. در گزینه ۴، شاعر با دعوت به شنیدن نغمه عاشقان، می‌گوید که شرط است که به سخنان زیبای عاشقان به خوبی گوش کنی.

۱۵۵. گزینه ۴

مفهوم مشترک عبارت صورت سؤال و این دو بیت، «تأثیر هم‌نشینی با بدان» است. بیت الف: سیاهان حبشی و با زیارویان چینی مانند شب و ماه هم‌نشینی می‌کردند.

بیت ب: کسی که خوش اقبال باشد از هم‌نشینی معشوق بهره‌مند می‌شود.
بیت د: عارف و انسان کامل هرگز آسیب نمی‌بیند.

درس
۳

سفر به بصره - شبی در کاروان

۱۵۶. گزینه ۳

در آمدند: وارد شدند. معنی بقیه واژه‌ها درست است.

۱۵۷. گزینه ۲

پلاس: گلیم، پشمینه ستبر، پارچه زبر و درشت / مکاری: کرایه‌دهنده، کسی که اسب و شتر و غیره به کرایه دهد. / اهلیت: شایستگی، لیاقت، شرافت، سزاواری، استحقاق

۱۵۸. گزینه ۳

مسلمخ: رخت‌کن گرمابه، کشتارگاه، جای پوست کردن

۱۵۹. گزینه ۲

فراغ: آسایش، فرصت، آسودگی، دست از کاری کشیدن

۱۶۰. گزینه ۳

قضا: سرنوشت / غزا: نبرد، جنگ
شاعر در بیت گزینه ۳ می‌پرسد: این چه فتنه‌ای بود که سرنوشت انگیخت؟ که مانند آرایشگری، نرگس مست او را با سرمه ناز سیاه کرد؟

۱۶۱. گزینه ۲

در بیت گزینه ۲ واژه «گذاردن» به معنای «گذراندن و عبور دادن» اشتباه نوشته شده است.

۱۶۲. گزینه ۲

املای صحیح کلمه «فراغ» است.

۱۶۳. گزینه ۲

املای صحیح کلمه «بهر» است.

۱۶۴. گزینه ۴

گزاردن در حمام - گذاردن / دیوانه‌گان - دیوانگان / برهنه‌گی - برهنگی / عذاب غرض - عذاب قرض / مسلخ - مسلخ / عذر خاستن - عذر خواستن / برپای خواستن - برپای خاستن

۱۶۵. گزینه ۴

موارد غلط و معنای درست آن‌ها:
الف) برکات: افزایش‌ها، نیک‌بختی‌ها
ج) اهلیت: شایستگی، لیاقت

۱۶۶. گزینه ۴

در بیت صورت سؤال می‌خوانیم: «رسم سرای درشت چنین است.»
در این بیت، «رسم» نهاد است. در بیت گزینه ۱ «گل» مضاف‌الیه است. در بیت گزینه ۲ «سیب» مفعول است. در بیت گزینه ۳ «غصه» متمم است و در بیت گزینه ۴ «خط» نهاد است: خط بنفشه، گردِ عارضِ بستان دمید.

۱۶۷. گزینه ۲

دقت کنید افعالی که از مصدر «شدن» ساخته می‌شوند، لزوماً اسنادی نیستند. در بیت گزینه ۲ نیز «شد» در معنای «گذشت، سپری‌شد» آمده است که اسنادی نیست. بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: در جمله «به رغبت خویش، کمین غلام او شدم»، «کمین غلام» گروهی است که نقش مسند گرفته است.

گزینه ۲: در عبارت «ای خواجه، آن گذشت که مرا در صومعه بازبینی»، ضمیر «آن» نهاد است.

گزینه ۳: در جمله «این دل از محبت سرد شد»، واژه «سرد» مسند است.

گزینه ۴: در جمله «من اکنون همچون ابروی تو مایل شدم»، واژه «مایل» مسند است.

۱۶۸. گزینه ۳

در بیت گزینه ۳، با توجه به مفهوم بیت، واضح است که «شد» در مصراع نخست، به معنای «رفت» آمده است: «شب هجران، رفت.» صرف نظر از این، «شب هجران» یک گروه است که «شب» هسته آن است، یعنی حتی اگر «شد» در این بیت فعل اسنادی بود، «هجران» مسند نمی‌بود. نقش دستوری بخش‌های مشخص شده ابیات گزینه‌ها، همگی مسند است، به جز بیت گزینه ۳. در دیگر ابیات:

گزینه ۱: از دست تو، من، شیدا شدم.

گزینه ۲: تا من حلقه‌به‌گوش شدم.

گزینه ۴: من از توبه شراب، خجل شدم.

۱۶۹. گزینه ۱

در بیت صورت سؤال و در جمله «عقلم را ببرد»، نقش دستوری «عقل»، مفعول است. بررسی ابیات:

گزینه ۱: «جام» در جمله «جام طلب کن» مفعول است.

گزینه ۲: در عبارت «من محزون»، واژه «محزون» صفت است.

گزینه ۳: در عبارت «خورشید صد هزار قرن صعود کند»، «خورشید» نهاد است.

گزینه ۴: ترکیب «أفعی رمح» اضافه تشبیهی است، یعنی «رمح» مضاف‌الیه است.

۱۷۰. گزینه ۴

فعل «شدن» در گزینه ۴ به معنی «رفتن» و در سایر گزینه‌ها به معنی «سپری شدن» و «گذشتن» به کار رفته است.

۱۷۱. گزینه ۴

«شوخ» در گزینه‌های «۱، ۲، ۳» به معنی «چرک» و در بیت گزینه ۴ به معنی «بی‌شرم و گستاخ» به کار رفته است.

۱۷۲. گزینه ۲

کلمات هم‌خانواده در سایر گزینه‌ها عبارت‌اند از:

گزینه ۱: «فارغ، فراغت» / گزینه ۳: «کرامت، کریم» / گزینه ۴: «اهانت، امین»

۱۷۳. گزینه ۲

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «فضل = دانش» / گزینه ۳: «سزا (سزاوار) = اهل» / گزینه ۴: «فاضل = عالم»

۱۷۴. گزینه ۲

پسوند «ک» در «مردک» نشانه «تحقیر» و در کلمات «مرغک»، «دخترک»، «رویگ» و «بلبلک» نشانه تصغیر است.

۱۷۵. گزینه ۲

فعل «شد» در متن صورت سؤال و گزینه ۲، به معنای «رفت» است، ولی در سایر گزینه‌ها مفهوم اسنادی دارد.

۱۷۶. گزینه ۲

در بیت گزینه ۲، عبارت «زنجیر زلف» اضافه تشبیهی است و «زلف» به «زنجیر» مانند شده است، پس «زلف» رکن اول (مشبه) و «زنجیر» رکن دوم (مشبه‌به) تشبیه است. در سایر ابیات:
در بیت گزینه ۱، شب مشبه‌به است. «چون» معنای «چگونه» دارد.
در بیت گزینه ۳ اضافه «مردمک دیده» اضافه تشبیهی نیست.
در بیت گزینه ۴، «فرهاد» رکن دوم تشبیه است، یعنی «مشبه‌به».

۱۷۷. گزینه ۱

تشبیه‌های هر بیت:
گزینه ۱: «می» به «آفتاب»، «جام» به «آسمان»، «کف ساقی» به «مشرق»، «لب یار» به «مغرب». (۴ مورد)
گزینه ۲: «طلب» به «خاک»، «دعا» به «بذر»، «اجابت» به «باران». (۳ مورد)
گزینه ۳: «دل» به «مرغ»، «سینه» به «قفق»، «ساز» به «بلبل». (۳ مورد)
گزینه ۴: «تو» به «آفتاب»، «من» به «سایه». (۲ مورد)

۱۷۸. گزینه ۴

در بیت صورت سؤال «غم» به «بحر» مانند شده است.

۱۷۹. گزینه ۱

جناس در سایر گزینه‌ها عبارت‌اند از:
گزینه ۲: «جام، نام» و «جامه، جام» / «گزینه ۳: «باد، باده» / «گزینه ۴: «کام، نام»

۱۸۰. گزینه ۳

سوزد و سازد: جناس و تضاد دارند.
تشریح گزینه‌های دیگر:
گزینه ۱: «دیوان، دیوانه» جناس دارند اما تضاد ندارند.
گزینه ۲: «چشم، چشمه» جناس دارند اما تضاد ندارند.
گزینه ۴: «روی، موی» جناس دارند اما تضاد ندارند.

۱۸۱. گزینه ۲

در گزینه ۲، سه تشبیه وجود دارد: ۱- سمن بر، ۲- مانند صنم، ۳- گلرخ در هر کدام از گزینه‌های دیگر، چهار تشبیه به کار رفته است:
گزینه ۱: ۱- سرو رفتار، ۲- صنوبر قامت، ۳- ماه رخسار، ۴- ملایک منظر
گزینه ۳: ۱- همای فر، ۲- طاووس حسن، ۳- طوطی نطق، ۴- تذر و رفتار
گزینه ۴: ۱- بنفشه زلف، ۲- نسرين بر، ۳- سمن بو، ۴- همچون ماه و زیباتر از ماه (تشبیه تفصیل)

۱۸۲. گزینه ۴

گزینه ۱: پرده برداشتن از رخسار ← کنایه از خود را نمایان ساختن / گزینه ۲: دام ← استعاره از مشکل و مصیبت / گزینه ۳: عشرت و غصه ← تضاد

۱۸۳. گزینه ۱

تشبیه: چون غنچه / کنایه: مَهر بربل زدن ← سکوت کردن / متناقض‌نما: «مهر بر لب زدن و سخن رنگین گفتن» و «چشم پوشیدن و صد گونه تماشا داشتن» / حس آمیزی: رنگین سخن بودن (سخن رنگین گفتن)

۱۸۴. گزینه ۴

«مألوف» با «لفت» و «تولد» با «ولاد» هم‌خانواده هستند.

۱۸۵. گزینه ۲

گزینه ۱: «مست و هشیار» تضاد / گزینه ۳: «خطا و حق» تضاد / گزینه ۴: «تقرّب و دوری» تضاد

۱۸۶. گزینه ۴

بیت گزینه ۴ بیان می‌کند که سختی‌های ایام با انسان‌های تهی دست کاری ندارد؛ همان‌طور که سرو به دلیل آن که میوه‌ای ندارد، سنگی نمی‌خورد.
مفهوم مشترک عبارت صورت سؤال و ابیات مرتبط: توصیه به تحمل سختی‌ها

۱۸۷. گزینه ۳

در ابیات گزینه ۳ نیز مثل صورت سؤال، شاعر به این که همه پدیده‌های عالم در ذکر و تسبیح خداوند هستند، اشاره می‌کند.

۱۸۸. گزینه ۲

عبارت صورت سؤال و گزینه ۲، هر دو در توصیه به صبر و تحمل در برابر مشکلات است. بیت گزینه ۲ می‌گوید: «مرد باید سنگ زیرین آسیاب باشد، یعنی فشارها را تحمل کند.» در این بیت می‌خوانیم: «در سنگ‌های آسیاب، سنگ زیرین است که فشارها را تحمل می‌کند. آیا این طور نیست که سنگ زیرین، قیمت بیشتری دارد؟»
مفاهیم سایر ابیات:

- ۱) توصیه به عاقبت‌اندیشی
- ۳) نكوهش خنده بی‌جا و نابه‌هنگام
- ۴) بیان آفت‌های جلوه‌گری و غرور

۱۸۹. گزینه ۱

به‌جز بیت گزینه ۱ که به مخاطب توصیه می‌کند جایی بهتر از این سرا را برای خود انتخاب کند، که در مفهوم کلی یعنی به جهان آخرت بیندیشد، نه به این دنیا، همه ابیات مفهوم ناپایداری دنیا را در خود دارند. گزینه ۲ می‌گوید: «صبح به دست می‌آید و شام از دست می‌رود»، بیت گزینه ۳ می‌گوید «گهی پشت بر زین گهی زین به پشت» و بیت گزینه ۴ نیز با ذکر «بهار» و «خزان»، می‌گوید: «قرارش مبین»، یعنی «پایدار نیست».

۱۹۰. گزینه ۲

در بیت گزینه ۲ نیز مثل صورت سؤال، شاعر به این که همه پدیده‌های عالم در ذکر و تسبیح خداوند هستند، اشاره می‌کند. شاعر در این بیت می‌گوید: «همه ذرات عالم، از فرش تا عرش، همگی به تسبیح خداوند مشغولند.»

۱۹۱. گزینه ۱

مفهوم مشترک ابیات مرتبط این است که لطف و رحمت پروردگار، همواره شامل حال بندگان است و در سخت‌ترین شرایط مددکار و فریادرس آن‌ها خواهد بود. اما در بیت گزینه ۱ شاعر ممدوح خود را به دلیل مهربانی‌اش ستوده است.

۱۹۲. گزینه ۴

مفهوم مشترک عبارت سؤال و بیت گزینه ۴ این است که با وجود لطف و رحمت پروردگار نباید از سختی‌ها نالید زیرا خداوند بعد از هر سختی، آسانی قرار داده است.

۱۹۳. گزینه ۱

مفهوم مشترک ابیات مرتبط، درهم آمیختگی سختی‌ها و آسانی‌ها یا ناخوشی‌ها و خوشی‌های دنیاست، اما در بیت گزینه ۱ به این مفهوم اشاره شده است که اگر در برابر روزگار یا مردم روزگار انعطاف و نرمی نشان دهی، دچار سختی‌ها و ناسازگاری‌ها خواهی شد.

۱۹۴. گزینه ۱

در بیت سؤال و گزینه ۱ به این مفهوم اشاره شده است که همه پدیده‌ها در حال تسبیح خدا هستند.

۱۹۵. گزینه ۱

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و گزینه ۱: نشانه‌های خداوند به‌طور آشکار در همه‌ی پدیده‌ها نمایان است.

درس

۵

کلاس نقاشی - پیر مرد چشم ما بود

۱۹۶. گزینه ۴

وقب: هر فرورفتگی اندام چون گودی چشم
غارب: میان دو کتف
کله: برآمدگی پشت پای اسب

۱۹۷. گزینه ۴

مخصمه: بدختی، غم بزرگ، تنگنا، گرفتاری / وقب: هر فرورفتگی اندام چون گودی چشم / رعنا: خوش قد و قامت، زیبا / غارب: میان دو کتف

۱۹۸.

گزینه ۳

گرده: پشت، بالای کمر / مشوش: آشفته، پریشان / کله: برآمدگی پشت پای اسب

۱۹۹.

گزینه ۳

رندانه: زیرکانه / کله: برآمدگی پشت پای اسب / آخره: قوس زیر گردن / طمأنینه: آرامش و قرار

۲۰۰.

گزینه ۱

بنشن: حبوبات / مشوش: مضطرب، ناآرام

۲۰۱.

گزینه ۲

املای «بیغوله» و «تسلأ» به همین شکل درست است.

۲۰۲.

گزینه ۱

املای «غربت: دوری از وطن» در بیت گزینه ۱ صحیح است. مولانا این جهان را جهان دوری می‌داند و از دیگران می‌خواهد از این جهان غربت، به خانه خود بروند. (غربت: نزدیکی)

۲۰۳.

گزینه ۲

در بیت گزینه ۲ واژه «مرقه» نادرست نوشته شده است.

۲۰۴.

گزینه ۱

املای صحیح کلمه «تلاطم» است.

۲۰۵.

گزینه ۲

املای صحیح کلمات در سایر گزینه‌ها عبارت‌اند از: «بیغوله، بر توانی خاست، آخره»

۲۰۶.

گزینه ۴

گزینه ۱: سخن، سر و بن دارد، یعنی ابتدا و انتها دارد.
گزینه ۲: به یاد زمان شباب و شیب بیفتد، یعنی وقت جوانی و پیری.
گزینه ۳: وقت رندی و طرب کردن رندان پیداست.
گزینه ۴: «واو» در عبارت «دل و دین» واو عطف است، ولی «واو» پس از «شد»، بین دو جمله آمده است و ربط است: دل و دینم شد و دلبر شروع به ملامت کرد.

۲۰۷.

گزینه ۲

حرف «و» در گزینه ۲ بین دو جمله آمده است، در حالی که در سایر ابیات «و» دو کلمه درون جمله را به هم عطف کرده است.

۲۰۸.

گزینه ۱

«را» در گزینه ۱ نشانهٔ مفعول است اما در گزینه‌های دیگر نشانه‌ی فک‌اضافه است و موجب جابه‌جایی مضاف و مضاف‌الیه شده است.
گزینه ۲: غفلت ما را سبب سبب غفلت ما
گزینه ۳: جان غافل را سفر سفر جان غافل / پای خواب آلوده را منزل ← منزل پای خواب آلوده
گزینه ۴: طفل طبعان را دل دل طفل طبعان

۲۰۹.

گزینه ۴

نقش دستوری «دل» مناد است نه نهاد.

۲۱۰.

گزینه ۳

گزینه ۱: لطف: مفعول
گزینه ۲: هم‌بالایی: مضاف‌الیه
گزینه ۴: خدا: متمم

۲۱۱.

گزینه ۱

واضح است که نقش دستوری «جانور» در عبارت صورت سؤال، مفعول است: «صاد» هرگز جانوری (را) از پهلو نکشید.
در بیت گزینه ۱ نیز «ش» به «آن» تبدیل می‌شود که مفعول است: «به شرط آن که آن را به کج طبعان دل‌کور نشان ندهی.»
«ملالت‌ها»، «محض» و «من» در ابیات گزینه‌های ۲، ۳ و ۴ به ترتیب نهاد، مسند و مضاف‌الیه است.

۲۱۲.

گزینه ۱

«و» در هر دو مصراع بیت گزینه ۱، «و» عطف است اما در سایر گزینه‌ها هر دو نوع «و» (عطف و ربط) به کار رفته است.

۲۱۳.

گزینه ۳

«ذمی» در نقش قیدی به کار رفته است.

۲۱۴.

گزینه ۲

در گزینه ۲ نوعی از «و» هست که بین دو جمله ارتباط برقرار کرده است. به این «و»، واو ربط یا پیوند می‌گویند. «و» در سایر مصراع‌ها بین دو کلمه درون یک جمله ارتباط برقرار کرده و واو عطف است.

۲۱۵.

گزینه ۱

تشریح گزینه‌های دیگر
گزینه ۲: جو گل ← مانند گل؛ «گل» نقش متممی دارد.
گزینه ۳: «چون» حرف ربط وابسته‌ساز است و «او» نقش نهادی دارد.
گزینه ۴: نفس خویش را گردن ← گردن نفس خویش؛ «را» نشانهٔ فک‌اضافه است و «نفس» نقش مضاف‌الیهی دارد.

۲۱۶.

گزینه ۱

وَالصَّافَاتِ صَفًا: سوگند به فرشتگان صف در صف

۲۱۷.

گزینه ۳

بیت گزینه ۳ در بیان لطافت و زیبایی بدن مخاطب است اما مفهوم مشترک بخش‌های مشخص شدهٔ عبارت و ابیات مرتبط «یک‌رنگی و بی‌ریایی و سادگی» است.

۲۱۸.

گزینه ۴

مفهوم کلی عبارت «زیرکی و چاره‌گری و توانایی» معلّم نقاشی است اما در بیت گزینه ۴ عکس این مفهوم؛ یعنی «عجز و درماندگی و بیچارگی» فرد مورد وصف، بیان شده است.

۲۱۹.

گزینه ۲

مفهوم مشترک گزینه‌های «۱، ۳ و ۴» تأکید بر افتادگی و فروتنی است اما بیت گزینه ۲ بیانگر پریشان‌حالی و درماندگی شاعر و گله‌مندی او از شرایط بد خویش است.

۲۲۰.

گزینه ۴

بیت گزینه ۴ بیانگر عشق صادقانهٔ عاشق به معشوق است اما مفهوم مشترک ابیات سایر گزینه‌ها نگوهرش «ریاکاری و تظاهر» است.

۲۲۱.

گزینه ۳

از میان واژه‌های صورت سؤال، چهار واژه نادرست و شش واژه درست معنا شده است. معنای صحیح واژه‌هایی که نادرست معنا شده‌اند:
قاطر: استر / چنبره: حلقه، دایره / میراب: نگهبان آب / معیشت: زندگانی، زیست

۲۲۲.

گزینه ۳

خیل: گروه، دسته / مندرس: فرسوده / کله: برآمدگی پشت پای اسب

۲۲۳.

گزینه ۱

بهیمه: چاربا، ستور / بیرنگ: طرح اولیه در نقاشی / رقع: نامهٔ کوچک / کله: برآمدگی پشت پای اسب (غارب: میان دو کتف)

۲۲۴.

گزینه ۲

غارب: میان دو کتف / کله: برآمدگی پشت پای اسب

۲۲۵.

گزینه ۲

بیغوله: گوشه‌ای دور از مردم
شندرغاز: پولی اندک و ناچیز

۲۲۶.

گزینه ۲

در بیت گزینه ۲، «برخاستی» به معنای «برمی‌خاست»، نادرست نوشته شده است: «من از چشم خود، ملولم. ای کاش از در تو گردی برمی‌خاست و به‌جای چشم من می‌نشست.»

گزینه ۴ .۲۲۷

املای صحیح واژگان عبارت‌اند از: «خواربار، یال و غارب، برخاستن صدای شاگردان، بحران، شندرغاز، خواری»

گزینه ۳ .۲۲۸

«گلستان» اثر معروف سعدی و شاهکار نثر فارسی است.

گزینه ۲ .۲۲۹

«سفرنامه» از آثار ناصر خسرو است.

گزینه ۱ .۲۳۰

متن «کلاس نقاشی» از سهراب سپهری، خاطره‌ای از یک کلاس دوران تحصیل اوست که آن را با توصیف و چاشنی طنز نوشته و نمونه‌ای از خاطره‌نگاری و حسب حال است.

گزینه ۳ .۲۳۱

شعر «آی آدم‌ها» از نیما یوشیج است و کتاب «ارزیابی شتاب‌زده» اثر جلال آل‌احمد.

گزینه ۱ .۲۳۲

«کشتی صبر»: «صبر» مشبه و «کشتی» مشبه‌به

گزینه ۳ .۲۳۳

در گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ حروف ربط «گر»، «زیرا» و «ار» جمله غیرساده ساخته‌اند، اما در گزینه ۳ دو جمله ساده به وسیله حرف «و» با هم پیوند خورده‌اند.

گزینه ۴ .۲۳۴

حرف «و» در گزینه‌های ۱، ۲ و ۳ رابط بین دو کلمه هم‌نقش است و حرف «عطف» نامیده می‌شود، اما در گزینه ۴ رابط بین دو جمله است و حرف «ربط» نامیده می‌شود.

گزینه ۲ .۲۳۵

«ای حافظ، خاموش باش و این نکته‌های همچون زر سرخ را نگاه دار؛ زیرا متقلب شهر، صراف است و ارزش سکه‌ها را تعیین می‌کند.»
«خاموش» مسند / «نکته‌ها» مفعول / «قلاب» نهاد

گزینه ۴ .۲۳۶

بیت «الف»: سروبالا یعنی کسی که قدش مانند سرو است. / بیت «ب»: به زنده کردن مرده از سوی حضرت عیسی (ع) اشاره شده است. / بیت «ج»: سنگ‌دل کنایه از «بی‌رحم». / بیت «د»: حسادت کردن (غیرت بردن) که کار انسان است به آفتاب و سرو نسبت داده شده است. / بیت «ه»: «استعاره» ندارد.

گزینه ۱ .۲۳۷

۱- دانا: بدل برای فردوسی ۲- «در»: مفعول (در باغِ خرد را گشوده است). ۳- توانا: مسند ۴- رهایی: مضاف‌الیه

گزینه ۱ .۲۳۸

در گزینه ۱، قلب ایهام دارد: ۱- عضوی از بدن انسان ۲- سگه تقلبی که البته در این بیت در هر دو معنی با بیت سازگاری دارد و نیز صحبت درویشان به کیمیا تشبیه شده است.

گزینه ۴ .۲۳۹

پیام درس «سفر به بصره» این است که «رنج و خوشی دنیا» با هم است، «ان مع العسر یسر»: با هر سختی، راحتی خواهد بود. که این مفهوم به نوعی در گزینه ۴ بیان شده است.

گزینه ۱ .۲۴۰

مفهوم مصراع اول بیت صورت سؤال: پرنندگان در تسبیح خداوند هستند (عاشقانه سرود می‌خوانند) که با ابیات «الف، د» تناسب مفهومی دارد.

درس
۶

مهر و وفا - حقه راز

گزینه ۳ .۲۴۱

حَقَّة: جعبه، صندوق / خنک: خوشا، نیکا، چه خوش است (شبه جمله) / عشرت: خوش گذرانی، کامرانی / لعل: سنگی سرخ و گران‌قیمت

گزینه ۲ .۲۴۲

زینهار: آگاه باش، مراقب باش، برحذر باش و ...
گزینه ۱ سودا: خیال، اندیشه، فکر، هوس، میل، محبت شدید
گزینه ۳: نمایی (بنمایی): نشان بدهی (از مصدر نمودن)
گزینه ۴: محض: پاک، بی‌غش، بی‌شائبه، بی‌آلایش

گزینه ۲ .۲۴۳

عظم: عزم / بنده‌گی: بندگی

گزینه ۱ .۲۴۴

در متن، املای «اسرار: رازها» درست است نه «اصرار: پافشاری».
توجه: کلمات روضه، عرض و راضی اهمیت املائی دارند.

گزینه ۲ .۲۴۵

ناصر خسرو قبادیانی سراینده قرن پنجم است.

گزینه ۳ .۲۴۶

در بیت صورت سؤال، در گروه «بوی زلف»، «زلف» مضاف‌الیه است. جمله «بوی زلفت، گمراه عالم کرد» نیز به شکل «بوی زلفت، من را گمراه عالم کرد» بازگردانی می‌شود که در آن «م» مفعول است. در گزینه ۳ نیز «وصل» در گروه «روز وصل» مضاف‌الیه است و در جمله «آن را می‌خواهند» نیز که در آن «ش» پس از «قدر» به «آن» تبدیل شده است، «آن» مفعول است.

گزینه ۱: دشمن: نهاد / مجروح: مسند

گزینه ۲: تاج: نهاد / «ش» پس از وصل: مضاف‌الیه

گزینه ۴: او: مضاف‌الیه / ایشان: نهاد

گزینه ۲ .۲۴۷

بررسی گزینه‌ها:

در گزینه ۱، «این» صفت اشاره در گروهی است که نقش نهاد دارد: «این دل سوزناک من» بسوزد.

در گزینه ۲ «آن» دو بار صفت اشاره گروهی است که نقش مفعولی دارد: «آن خال معنبر» را چه کسی بر گل روی تو نشاند؟ «آن خط مسلسل» را چه کسی بر مه عارضت (چهره چون ماهت) نوشت؟

در گزینه ۳ «این» دو بار صفت اشاره گروهی است که نقش نهادی دارد: «این فتنه نوحاسته» کیست؟ «این دل شیفته‌حال» آمد.

در گزینه ۴، «آن» صفت اشاره گروهی نهادی است: «آن ماه»، دهان را بگشاید.

گزینه ۲ .۲۴۸

پاسخ داد ← به او پاسخ داد ← متمم

تشریح سایر گزینه‌ها: برای تشخیص نقش ضمائر و پیوسته (متصل) ابتدا آن‌ها را به ضمیر جدا (منفصل) تبدیل می‌کنیم.

۱) بازگردانی بیت: یک روز دل من (دل) بر بنده‌ای سوخت که می‌گفت و فرمانده او را می‌فروخت.

۳) بازگردانی بیت: گفتم که بوی زلفت مرا گمراه عالم کرد. گفتا اگر بدانی هم او رهبر تو آید (شود)

۴) بازگردانی بیت: نخست باید او را عقل آزمود (امتحان کرد). به قدر هنر، پایگاه او را افزود.

گزینه ۳ .۲۴۹

گزینه ۱: «دل رحیم» / گزینه ۲: «این غصه» / گزینه ۴: «راه دیگر»

توجه: «عزم صلح، وقت آن، زمان عشرت، بوی زلف، گمراه عالم، راه نظر» ترکیب‌های اضافی هستند.

۲۵۰. گزینه ۲

گزینه ۱: «تو» مضاف‌الیه «عهد» است و در مصراع دوم، بعد از حرف اضافه «از» آمده، «متّم» است.
گزینه ۳: «نقض همه پیمان‌ها» گروه نهادی است که «نقض» هسته و «همه» صفت مبهم «پیمان‌ها» است. هم‌چنین «روا» مسند است.
گزینه ۴: واژه «عهد» نیز دو بار در نقش مفعول به کار رفته است: «عهد را بستم»، «عهد را شکستم».
دقت کنید «همه» در مصراع نخست، صفت نیست. صفت در کنار اسم می‌آید، مثل عبارات «همه انسان‌ها» و «همه پیمان‌ها»، اما در مصراع نخست، «همه» به تنهایی آمده است و صفت نیست.

۲۵۱. گزینه ۲

در گزینه ۱ کلمه‌ی بازی در معنای پرنده‌ی باز و نیز بازی و تفریح به کار رفته است. در گزینه ۳ مخفی (زیب‌النساء شاعر مخفی) هم پنهان و هم تخلص شاعر می‌تواند باشد. در گزینه ۴ قلم به دو معنی است: قلم کردن: بریدن و شکستن، قلم: وسیله‌ی نوشتن.

۲۵۲. گزینه ۴

گزینه ۱: «شکر» ایهام تناسب: دو معنا دارد: ۱- ماده شیرین (منظور شاعر)، ۲- همسر خسرو پرویز (تناسب با شیرین)
گزینه ۲: ایهام تناسب: «مدام» دو معنا دارد: ۱- پیوسته، همیشه (منظور شاعر)، ۲- شراب (تناسب با مست و خراب)
گزینه ۳: ایهام تناسب: «عود» دو معنا دارد: ۱- نوعی ساز (منظور شاعر)، ۲- ماده‌ی خوش‌بو که می‌سوزانند (تناسب با بسوخت)
در بیت گزینه ۴ ایهام تناسب به کار نرفته است.

۲۵۳. گزینه ۱

استعاره «تازه گل» استعاره از محبوب یا معشوق / تشبیه: خار غم (اضافه تشبیه‌ی) / تشخیص: سرزنش کردن خار / تضاد: گل و خار

۲۵۴. گزینه ۳

داستان: ۱- دست‌ها ۲- جادو و نیرنگ

۲۵۵. گزینه ۱

کنایه: «سر به لحد گذاشتن» کنایه از مردن است. / مجاز: «چشم» مجاز از تمام وجود آدمی است. / ایهام: نگران ۱- نگرستن و نگاه کردن ۲- مضطرب و پریشان بودن

۲۵۶. گزینه ۳

«خاک» مجاز از «آستان، درگاه، زمین» در گزینه ۳ آرایه ایهام وجود ندارد.
گزینه ۱: نغمه‌ی حروف (واج‌آرایی) صامت «م» / «هومبایی کردن سنگ» تشخیص
گزینه ۲: «دل را خراشیدن» و «گره‌گشایی کردن» کنایه دارد. / «ناخن و نخراشی» مراعات‌نظیر:
گزینه ۴: «گرسنه چشمی»: کنایه از «طمع‌ورزی» / «بی‌نیازی و گدایی» تضاد

۲۵۷. گزینه ۱

بیت «ج» ایهام: «بو» دو معنا دارد: ۱- آرزو و امید ۲- رایحه / بیت «ب» تضاد: «جمع و مشوش» / بیت «د» جناس ناقص: «تُرک و تُرک» / بیت «الف»: آن قدر گریه کردن که خاک کوی معشوق با آن خیس گردد، اغراق دارد.

۲۵۸. گزینه ۴

تشبیه: شاهد ما مانند آیت است / زبان: مجازاً سخن / شیرین زبان: حس آمیزی / ایهام تناسب: آیت ۱. نشانه (مورد نظر شاعر) ۲. آیه قرآن، متناسب با تفسیر / شور: ۱. هیجان (مورد نظر شاعر) ۲. طعم شور متناسب با شیرین.

۲۵۹. گزینه ۱

تلمیح: اشاره به داستان عاشقانه‌ی فرهاد و شیرین / ایهام: شیرین: ۱) نام معشوق فرهاد ۲) زیبا، نیکو / حس آمیزی: گفتار شیرین / کنایه: در حالت آوردن کنایه از به رقص آوردن

۲۶۰. گزینه ۴

ایهام تناسب: بیت «ب»: شیرین ۱- لذت‌بخش و خوش ۲- نام شاهزاده‌ی ارمنی و

معشوقه فرهاد که با واژه‌ی «فرهاد» ایهام تناسب دارد. / تشبیه: بیت «ه»: ره عمر: اضافه تشبیه‌ی، اجل مانند رهن / تلمیح: بیت «د»: اشاره به معجزه‌ی حضرت موسی / حس آمیزی: بیت «ج»: سلام خشک / اغراق: بیت «الف»: مصراع دوم اغراق دارد.

۲۶۱. گزینه ۴

گزینه ۴: ایهام تناسب: «غریب» دو معنا دارد: ۱- عجیب (معنای مورد نظر شاعر) ۲- ناآشنا (تناسب با بیگانه)
گزینه ۱: تناقض ندارد. «تاریک و روشنایی» تضاد
گزینه ۲: تشبیه ندارد. «نور چشم مستان» استعاره از «معشوق»
گزینه ۳: تشخیص ندارد.

۲۶۲. گزینه ۱

در بیت گزینه ۱ آرایه «جناس» به کار نرفته است اما تلمیح به داستان حضرت یوسف مشهود است.
۲) استعاره: تراوش کردن اسرار، راز گوهر، سینه دریا (هر سه مورد، استعاره مکنیه‌اند) / کنایه: پرخون بودن دل، تراوش کردن اسرار عشق و پرده پوش راز بودن
۳) واج‌آرایی: تکرار واج‌های «س»، «و...» / استعاره: سرو روان = یار (استعاره مصرحه)
۴) ایهام: بگرفت ماه از او ← ۱) چهره همچون ماه یار را فراگرفت. (پوشاند) ۲) ماه را دچار خسوف کرد.

۲۶۳. گزینه ۳

در بیت این گزینه ایهام وجود ندارد.
در بیت گزینه ۱، «شیرین» در دو معنای «معشوقه‌ی فرهاد» و «خواب» نوشین» به کار رفته است. در بیت گزینه ۲، «بو» به معنای «رایحه» و «امید و آرزو» است. در بیت گزینه ۴، «زدی»، در دو معنی «ضربه زدی» و «تاییدی» به کار رفته است.

۲۶۴. گزینه ۱

«بو» ایهام دارد: ۱- عطر ۲- آرزو / «مشکین» ایهام دارد: ۱- مشک‌آلود (خوشبو) ۲- سیاه / «صبا طره بگشاید»: تشخیص و استعاره / «خون در دل افتادن» کنایه از «دچار مشکل شدن»، «به رنج افتادن» / مراعات‌نظیر: «بو، نافه، مشکین، خون، دل»

۲۶۵. گزینه ۱

«دور از تو» را در بیت گزینه ۱، می‌توان به دو شکل خواند و معنا کرد: الف. خطر بادیه عشق تو بیش از پیش است، این چه دامی است که در دوری من از تو، در پیش دارم؟
ب. خطر بادیه عشق تو بیش از پیش است، این چه دامی است که - از تو دور باد - در پیش دارم؟

۲۶۶. گزینه ۱

در بیت پاسخ، «مجنون» در معنای «دیوانه» و «نام عاشق لیلی» و نیز «شیرین» در معنای «خوشایند» و «نام معشوق فرهاد» ایهام دارند.

۲۶۷. گزینه ۲

«مهر» در بیت گزینه ۲ فقط در معنی «عشق و محبت» به کار رفته است. اما در سایر گزینه‌ها هر دو معنای «عشق و محبت» و «آفتاب» را به ذهن می‌آورد.

۲۶۸. گزینه ۳

«شیرین سخن» و «شکرگفتار» حس آمیزی / «باغ طبع» تشبیه / «شیرین سخن» و «شکر گفتار» کنایه از «خوش سخن»

۲۶۹. گزینه ۴

«باز» در بیت گزینه ۴ پیشوند فعل «آیم» است؛ «باز آیم: باز گردم»
گزینه ۱: «بازی» دو معنا دارد: ۱) تفریح و سرگرمی ۲) مثل باز رفتار می‌کند.
گزینه ۲: «باز» دو معنا دارد ۱) پرنده شکاری ۲) دوباره، بار دیگر
گزینه ۳: «باز» دو معنا دارد: ۱) پرنده شکاری ۲) دوباره، بار دیگر

۲۷۰. گزینه ۲

تشبیه: همچون ذره
تشخیص و استعاره: مهر و محبت داشتن ذره / «خورشید» استعاره از معشوق
ایهام تناسب: مهر ۱- عشق و محبت (معنای مورد نظر شاعر)
۲- آفتاب، که در این معنی با خورشید تناسب دارد.

۲۷۱. گزینه ۴

«باز پرسید»: ۱- دوباره پرسید. ۲- روشن و آشکار پرسید.
«پروانه» ایهام تناسب دارد ۱- رخصت و اجازه (معنای مورد نظر) ۲- نوعی حشره و پرنده (با شمع تناسب دارد)
تشریح سایر گزینه‌ها:
۱) «آهنگ» ایهام تناسب دارد ۱- قصد و اراده (معنای مورد نظر) ۲- نغمه (با ساز و ناله تناسب دارد)
۲) «هزار» ایهام تناسب دارد ۱- عدد هزار، بی‌شمار (معنای مورد نظر) ۲- بلبل (با عندلیب تناسب دارد)

۲۷۲. گزینه ۳

گزینه ۱: ایهام: بو ۱- رایحه ۲- امید / کنایه: (هوا خواه بودن) و (به بوی کسی بودن)
گزینه ۲: ایهام: شیرین ۱- معشوقه فرهاد ۲- خوشمزه / کنایه: لاله دمیدن از خون دیده
گزینه ۴: قلب: ایهام ۱- دل ۲- مرکز سپاه / کنایه: خیال پختن
در گزینه ۳، عنان دل به کسی دادن، کنایه است اما ایهام ندارد. (شیرین تنها در یک معنا، معشوقه خسرو پرویز، به کار رفته است)

۲۷۳. گزینه ۱

از نظر افتادن: ۱) از چشم فروچکیدن (۲) بی‌ارزش شدن
تشریح سایر گزینه‌ها:
۲) واژه «بو» در یک معنای «امید است» به کار رفته است.
۳) واژه «عهد» تنها در یک معنای «پیمان» به کار رفته است.
۴) واژه «شیرین» تنها در معنای «مزه شیرین» به کار رفته است.

۲۷۴. گزینه ۳

در گزینه ۳، ایهام: «بو» دو معنا دارد: ۱- رایحه ۲- آرزو
تشریح گزینه‌های دیگر
گزینه ۱: باز (در مصراع اول) ۱- دوباره (معنای مورد نظر) ۲- پرنده باز (که با طایر تناسب دارد).
گزینه ۲: قدر: ۱- اندازه (معنای مورد نظر) ۲- سرنوشت (که با قضا تناسب دارد).
گزینه ۴: شور: ۱- هیجان (معنای مورد نظر) ۲- مزه شور (که با نمکدان تناسب دارد).

۲۷۵. گزینه ۲

ایهام: کام: دهان - آرزو
کنایه: دندان به دندان زدن: حسرت کشیدن
مراعات نظیر: کام و دندان / لعل و گهر
تشبیه: تشبیه به گوهر

۲۷۶. گزینه ۱

عقیده «زیبارویان، وفا ندارند» در بیت صورت سؤال و بیت گزینه ۱ تکرار شده است و این دو بیت با هم قرابت معنایی دارند.
تشریح سایر گزینه‌ها:
۲) ارزشمند بودن جور و ستم معشوق برای عاشق
۳) همیشه در جست و جوی معشوق بودن
۴) شکوه و شکایت از بی‌وفایی معشوق

۲۷۷. گزینه ۳

در بیت گزینه ۳ شاعر می‌گوید: «هفت ماه است که برای گرفتن پاداش، مثل «دولت و دانش»، بر درگاه پادشاه مقیم است. «عبارات «جهان، پایدار نیست» و «بی‌ثبات است این جهان» در ابیات گزینه‌های ۱ و ۲ و نیز بیت گزینه ۴ که در آن از هفت آسمان به نام «هفت رونده» که ثبات ندارند یاد شده است، همگی مفهوم یکسان «بی‌ثباتی جهان» را دارند.

۲۷۸. گزینه ۱

ابیات صورت سؤال و گزینه ۱ هر دو بیان می‌کنند زیبایی و وفاداری با هم جمع نمی‌شوند. دقت کنید «خوب» معنای «زیبا» داشته است.
تشریح سایر گزینه‌ها:
۲) وفاداری عاشق نسبت به معشوق
۳) وفادار بودن معشوق نسبت به عاشق
۴) خطا دانستن نسبت دادن بی‌وفایی و زیبارویان

۲۷۹. گزینه ۲

به جز بیت گزینه ۲، در همه ابیات این مفهوم که جهان در گذر است و ثباتی در آن نیست، آمده است. بیت گزینه ۲ می‌گوید: «هر کاری انسان می‌کند، در واقع خواست خدا را اجرا می‌کند.»

۲۸۰. گزینه ۲

مفهوم مشترک ابیات مرتبط، «طلب عنایت معشوق» است اما در بیت گزینه ۲، شاعر «عشق» را حاصل لطف و عنایت پروردگار دانسته است.

۲۸۱. گزینه ۲

در بیت صورت سؤال و ابیات مرتبط به ناپایداری خوشی‌ها و ناخوشی‌های دنیا اشاره شده است اما در بیت گزینه ۲، شاعر معتقد است با آن که در پی شادی، غم و در پی غم شادی می‌آید اما او همواره در غم و اندوه به سر می‌برد.

۲۸۲. گزینه ۱

در ابیات مرتبط به ناپایداری غم و شادی دنیا اشاره شده است اما بیت گزینه ۱ بیانگر این مفهوم است که روزگار اندوه به سر آمده و دوران شادی فرا رسیده است.

۲۸۳. گزینه ۳

بیت صورت سؤال و ابیات مرتبط بیانگر این مفهوم است که خیال و اندیشه عشق یار، همواره، همراه عاشق است و دمی او را رها نخواهد ساخت اما بیت گزینه ۳ بیانگر سرزنش مخاطب لابلایی است؛ به آن دلیل که آرامش و خواب گوینده را برهم زده است.

۲۸۴. گزینه ۳

مفهوم مشترک ابیات مرتبط: ناپایداری و گذرا بودن غم و شادی
مفهوم بیت گزینه ۳: شاعر خنده شادی را زودگذر می‌داند و به غم همیشگی خود خرسند است.

۲۸۵. گزینه ۴

سایر گزینه‌ها ترجیح کوی یار بر بهشت است، در حالی که در گزینه ۴ نسیم دوست را با بوی بهشت برابر می‌داند.

۲۸۶. گزینه ۲

عدم ثبات و ناپایداری امور جهان مفهوم مشترک گزینه ۲ و بیت صورت سؤال است.
تشریح گزینه‌های دیگر
گزینه ۱: نباید به جهان اعتماد کرد که شادی را کم می‌کند و بر غم می‌افزاید.
گزینه ۲: هنگام غم، سرمستی پیشه کن که اندوه را فراموش کنی.
گزینه ۴: دنیا خواب و خیالی بیش نیست.

۲۸۷. گزینه ۲

بیت صورت سؤال و ابیات مرتبط بیانگر این مفهوم است که گاهی «بر خلاف معمول می‌توان به مقصود رسید و کامروا شد» اما در بیت گزینه ۲ به این مفهوم اشاره شده است که بوی زلف یار موجب آشفتنی عاشقان می‌شود.

۲۸۸. گزینه ۳

در بیت صورت سؤال و ابیات مرتبط عاشق، طالب آشتی و ملاطفت معشوق است، اما در بیت گزینه ۳ عاشق، هر رفتاری را که از معشوق سر بزند، دلپذیر می‌داند.

۲۸۹. گزینه ۱

در بیت صورت سؤال و ابیات مرتبط، بر ترجیح کوی یار بر بهشت و نعمت‌های آن تأکید شده است اما مفهوم برتری کوی یار در گزینه ۱ مطرح نشده است.

گزینه ۳ ۲۹۰

در گزینه‌های مرتبط، ترجیح کوی یار بر بهشت است اما در بیت گزینه ۳ شاعر «گذر معشوق بر خاک گور خود را» بسیار دلپذیر دانسته است.

گزینه ۳ ۲۹۱

در ابیات گزینه‌های «۱، ۲ و ۴» به برتری کوی یار بر بهشت و نعمت‌های آن اشاره شده است اما گزینه ۳ بیانگر زیبایی جهان و طبیعت است.

گزینه ۱ ۲۹۲

مفهوم بیت صورت سؤال و بیت گزینه ۱، تأکید بر «حفظ راز یا سرپوشی» است اما در دیگر ابیات، تقریباً مفهوم مقابل، بیان شده است.

گزینه ۲ ۲۹۳

در هر دو بیت (الف) و (د) آمده است که شرح حال عشق را نمی‌توان با سخن و گفتار بیان کرد و صورت حال عشق، فراتر از حد سخن و بیان است.

گزینه ۲ ۲۹۴

در بیت صورت سؤال و گزینه‌های «۱، ۲ و ۳» به پرستش عارفانه و مستانه اشاره شده است که هوشیارها از درک آن عاجز و ناتوانند. گزینه ۲ می‌گوید: اگر مست با ادب باشد، هشیار است و اگر هشیار بی ادبی کند، مست و ناآگاه است.

گزینه ۴ ۲۹۵

در گزینه‌های ۱، ۲ و ۳، تقابل عقل و عشق آمده است، به گونه‌ای که عقل و هشیاری در مقابل عشق و مستی ناتوان است و سرمست شراب معرفت الهی، راهی با خرمندان ندارد. در گزینه ۴ می‌گوید که اگر دانا و خردمند هستی، مست به دنبال معشوق مرو.

درس ۷

جمال و کمال - بوی گل و ریحان‌ها

گزینه ۱ ۲۹۶

وُصلت: پیوند و پیوستگی / بدایت: ابتدای چیزی / کید: فریب، مکر / لثیمی: پستی و فرومایگی

گزینه ۱ ۲۹۷

«مفتاح»: کلید / «مکر»: فریب، بداندیشی، خدعه / «کاید»: مکار، حيله‌گر / سودایی: عاشق، شیفته، شیدا، مجنون

گزینه ۲ ۲۹۸

لثیمی: فرومایه بودن / کریمی: بخشنده بودن

گزینه ۱ ۲۹۹

املاي «سیرت» در بیت گزینه ۱ به همین شکل درست است. واژه‌های «جزع، قفا، بغاست و عنایت» اهمیت املائی دارند.

گزینه ۱ ۳۰۰

واژه «سهل» در متن صورت سؤال نادرست نوشته شده است و این تنها غلط املائی متن صورت سؤال است. واژه‌های «اسرار، محرم، مقصور، حریت و تحمّل» از نظر املائی مهم هستند.

گزینه ۳ ۳۰۱

املاي صحیح کلمه «خار» است. در عبارت گزینه ۳، گوینده مطلب مخاطب را چون گل دورو می‌داند که اگر کسی به طمع زیبایی‌های او دست به آن دراز کند، دستش به خار می‌گیرد و زخمی می‌شود.

گزینه ۳ ۳۰۲

املاي صحیح کلمه «قصه» است. قصه: داستان / غصه: غم و اندوه

گزینه ۴ ۳۰۳

در بیت گزینه ۴ غلط املائی ندارد. واژه‌هایی که در سایر ابیات نادرست نوشته شده است عبارت‌اند از:

گزینه ۱: «نقض (نغز: خوب)» / گزینه ۲: «حرم» دوبار / گزینه ۳: «فراق (فراق: آسایش)»

گزینه ۴ ۳۰۴

املاي صحیح واژه «لثیم» است.

واژه‌های «مستوری، اسرار، غربت، بحر، صورت، محبوب، مرقه» از نظر املائی مهم هستند.

گزینه ۱ ۳۰۵

تدبیر: اندیشیدن، مشورت کردن

گزینه ۱ ۳۰۶

واژه‌های دوتلفظی این گزینه عبارت‌اند از:

یادگار - یادگار، یادگار

باغبان - باغبان، باغبان

مستمند - مستمند، مستمند

رایگان - رایگان، رایگان

گزینه ۲ ۳۰۷

درگزینه ۲ حذف وجود ندارد.

گزینه ۱: گوشم به راه [است] ... / گزینه ۳: رسید ناله‌ی سعدی به هر که در آفاق [است] ... / گزینه ۴: چه غم [دارد] (حذف به قرینه‌ی لفظی) از هر که جهانش نگران تو [باشد] چه اندیشه و بیم از دگرانش [باشد]

گزینه ۳ ۳۰۸

بفرمود گنجینه گهر در پایش فشاندند و زر بر سرش [فشاندند].

تشریح سایر گزینه‌ها:

۱) فعل «باشد» از پایان بیت به قرینه معنوی حذف شده است (دعای ستم‌دیدگان در پی‌ات باشد؟)

۲) فعل «است» از پایان هر دو مصراع به قرینه معنوی حذف شده است. (یکی را که سعی قدم بیشتر است، به درگاه حق منزلت بیشتر است.)

۴) فعل «باشند» از پایان بیت به قرینه معنوی حذف شده است (اسیران محتاج در جاه و بند باشند.)

گزینه ۲ ۳۰۹

به جز گزینه ۲، رابطه معنایی بین دو واژه همه گزینه‌ها تضاد است. واژه‌های «محنت و آفت» این رابطه را ندارند: محنت: اندوه، ناراحتی / آفت: آسیب، بلا

گزینه ۱ ۳۱۰

در ابیات صورت سؤال می‌خوانیم:

«زمانی دل سودایی به بیستان‌ها می‌رفت، بوی گل و ریحان‌ها، مرا بی‌خوابی می‌کرد. گاه بلبل نعره می‌زد، گاه گل جامه می‌درید، اما به یاد تو افتادم و همه آن‌ها از یاد برفت.»

دقت کنید در این ابیات، نهاد فعل «کردی»، «بوی گل و ریحان‌ها» است که هسته آن «بو» و مفرد است. بنابراین این فعل سوم‌شخص مفرد ماضی استمراری است. فعل «دریدی» نیز همین شخص و شمار و زمان را دارد.

گزینه ۱ ۳۱۱

ترکیب‌های اضافی: «تدبیر برادران»، «تقدیر رحمان»، «کید کایدان»، «خواست خداوند» / ترکیب وصفی: «خداوند غیب‌دان» توجه: «رحمان» صفت است که در ترکیب «تقدیر رحمان»، «صفت جانشین اسم» می‌گویند. بنابراین این ترکیب را نیز باید اضافی گرفت.

گزینه ۲ ۳۱۲

فعل «آید» در بیت صورت سؤال، مضارع التزامی است: «اگر هر تیر که در کیش است، بر دل ریش بیاید، ...»

«افتادم» در بیت گزینه ۱ ماضی ساده است. دقت کنید «ار» در این بیت معنای شک و تردید ندارد. در بیت گزینه ۲، «افتد» مضارع التزامی است، چرا که «گر» پیش از آن حالت تردید به وجود آورده است: «ای شمع، اگر پروانه دل سوخته در قدمت بیفتد، گردن مکش». در بیت گزینه ۳، «منعم می‌کند» و در بیت گزینه ۴ «می‌مآند» مضارع اخباری هستند.

۳۱۳. گزینه ۳

حذف فعل به قرینه معنوی: به چشم‌های تو [قسم می خورم].
تشریح سایر گزینه‌ها:
۱) در پایان بیت «فعل» است به قرینه لفظی حذف شده است. (تفاوتی نکند گر دعاست یا دشنام است).
۲) در پایان مصراع اول فعل «داد» و در پایان مصراع دوم فعل «است» به قرینه لفظی حذف شده است.
۴) حذف فعل صورت نگرفته است.

۳۱۴. گزینه ۱

در گزینه ۱، فعل «باشد» به قرینه لفظی حذف شده است.
حذف‌های معنوی بر این پایه اند:
گزینه ۲: پیش طایفه‌ای مرگ به [است].
گزینه ۳: افسوس [می خورم].
گزینه ۴: به دوستی [قسم می خورم].

۳۱۵. گزینه ۱

در بیت گزینه ۱: حذف به قرینه لفظی صورت گرفته است، اما در سایر گزینه‌ها، فعل جمله‌ها به قرینه معنوی حذف شده است.
تشریح گزینه‌ها:
۱) [تو] چنان که در نظری، [تو] در صفت نمی‌آیی. من چگونه وصف بگویم تو خود در آینه [وصفت] ببین. ضمائر «تو» و «وصفت» به قرینه لفظی حذف شده است.
۲) فعل «است» در پایان دو مصراع به قرینه معنوی حذف شده است: فروغ رای تو، مصباح راه‌های مخوف [باد] عنان عزم تو مفتاح ملک‌های حصین [باد] = است]
۳) فعل دعایی «باد» از پایان دو مصراع به قرینه معنوی حذف شده است: ابر رحمت بر تو سال و ماه باران [باد] روح راحت بر روان والدین [باد]
۴) فعل دعایی «باد» از پایان دو مصراع به قرینه معنوی حذف شده است: بخت را با دوستان اتفاق [باد] چرخ را با دشمنان حرب حنین [باد]

۳۱۶. گزینه ۴

گزینه ۱: آسمان در زیر پای همتت، بر زمین فرق فرقدین را مانده [است].
گزینه ۲: ای [کسی که] محافل را به دیدار تو زین [است] طاعتت بر هوشمندان فرض عین [است].
گزینه ۳: ای [کسی که] کمال نیک‌مردی بر تو ختم [است] نیک‌نامی منتشر در خاقین [است].

۳۱۷. گزینه ۱

فعل‌های حذف شده عبارت‌اند از:
گزینه ۲: بخشایشی (کن).
گزینه ۳: پیرایه‌ای (داشت).
گزینه ۴: عدو درجه (باشد) و دیو در شیشه (باشد) به (است)

۳۱۸. گزینه ۴

حذف نهادها بر این پایه‌اند:
گزینه ۱: [دل] نهاد محذوف [می] با جوانان خوردنم را تمنّا می‌کند. (دل من، می با جوانان خوردن را تمنّا می‌کند).
گزینه ۲: جان گذاخت که کار دل تمام شود و [کار دل] تمام نشد. [ما] در این آرزوی خام بسوختیم و [کار دل تمام] نشد.
گزینه ۳: چندان کز این دو دیده من [خون] رفت.
در گزینه ۴ هیچ نهادی حذف نشده است:

۳۱۹. گزینه ۳

بخت باز آید: بخت نهاد
یکی چون تو در آید: نهاد
روی میمون تو دیدن در دولت بگشاید: دیدن روی میمون نهاد
گروه نهادی

۳۲۰. گزینه ۲

در بیت گزینه ۲، واژه‌ی «په» فعل «است» به قرینه‌ی معنوی حذف شده، اما در سایر ابیات، حذف به قرینه‌ی لفظی صورت گرفته است.

۳۲۰. گزینه ۲

در بیت گزینه ۲، واژه‌ی «سعدی» نهاد جمله‌ی اول است و به قرینه‌ی لفظی از جمله‌ی دوم حذف شده است.
گزینه ۱: فعل «سوگند می‌خورم» بعد از «به جان دوست» به قرینه‌ی معنوی حذف شده است.
گزینه ۳: فعل «سوگند می‌خورم» بعد از «به جان و سر» به قرینه‌ی معنوی حذف شده است.
گزینه ۴: در مصراع دوم، فعل «است» به قرینه‌ی معنوی حذف شده است.

۳۲۱. گزینه ۱

در عبارت «مَثَل قرآن»، «قرآن» مضاف‌الیه است.
تشریح گزینه‌های دیگر
گزینه ۱: «تا خار غم عشق تو در دامن آویخته است.»
«ت» مضاف‌الیه «عشق» است.
گزینه ۲: «به تیرگی» در این بیت گروه متممی است.
گزینه ۳: «همه‌ی نصیب من از زمانه، غم است؟»: «غم» مسند است.
گزینه ۴: «نمی‌بینی که سپهر کاسه‌مثال، برای خوردن خون تو، جمله تن شکم است؟»: «کاسه‌مثال» صفت بیانی است.

۳۲۲. گزینه ۳

واژه «تابدار» یک تلفظی است. واژه‌های دیگر به دو شکل دو هجایی و سه هجایی تلفظ می‌شوند (رای/گان - رای/ی/گان)

۳۲۳. گزینه ۴

مصراع «به خاک ما گذری کن که خون مات حلال» جمله‌ی غیرساده است و فعل اسنادی «است» از پایان آن به قرینه‌ی معنوی حذف شده است:
به خاک ما گذری کن که خون ما حلال است].
تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: جمله‌ی غیر ساده وجود دارد اما نوع حذف به قرینه‌ی لفظی است: لیک به معنی قصیر [است یا هست].

گزینه ۲: فعل «است» به قرینه‌ی معنوی حذف شده است، اما بیت یک جمله‌ی ساده محسوب می‌شود.

گزینه ۳: جمله‌ی غیر ساده وجود دارد اما حذف فعل به قرینه‌ی لفظی است: و نه باغ ماند و نه بستان [ماند].

۳۲۴. گزینه ۱

نقش «م» در قافیه‌ی گزینه ۱ مفعول است و در سه گزینه ۲، ۳ و ۴ دیگر نقش م، متمم است.

۳۲۵. گزینه ۳

مال از بهر آسایش عمر است، نه از بهر گرد کردن مال [است] ← حذف فعل به قرینه‌ی لفظی.
تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: نیک‌بخت [است]... و بدبخت [است] ← حذف فعل به قرینه‌ی معنوی.

گزینه ۲: عام نادان پریشان روزگار ز دانشمند ناپرهیزگار به [است] ← حذف فعل به قرینه‌ی معنوی.

گزینه ۴: زلف بنفشه‌بوی تو بر طرف لاله‌زار خوش‌تر [است] از ... ← حذف فعل به قرینه‌ی معنوی.

۳۲۶. گزینه ۴

جناس: سورت (سوره) و صورت (چهره) / تشبیه: صورت یوسف (چهره‌ی مانند یوسف) / تلمیح: به داستان حضرت یوسف (ع) اشاره می‌کند. / مراعات‌نظیر: «چشم، صورت، رخساره».

۳۲۷. گزینه ۱

در جمله‌ی گزینه ۱، آب و قرآن سجع ندارد.
تشریح گزینه‌های دیگر:
گزینه ۲: «هلاک و پاک» صامت پایانی یکسان دارند.
گزینه ۳: «نعمت و عنایت» صامت پایانی یکسان دارند.
گزینه ۴: «زنداد و فرمان» سجع دارند، هر دو واژه هم‌وزن و دارای صامت پایانی یکسان هستند.

۳۲۸. گزینه ۲

سجع در سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: نیاید / نشاید

گزینه ۳: نیکوست / اوست / پوست

گزینه ۴: بسی ندارم / کسی ندارم

۳۲۹. گزینه ۳

در عبارت گزینه ۳، دو سجع داریم که هر دو جناس دارند. «چشمت» با «خشمت» و «خیره» با «چیره». واژه‌هایی که در سایر عبارات سجع ساخته‌اند، جناس ندارند:

گزینه ۱: «کرد و آورد» / گزینه ۲: «خاموشان و خرقه‌پوشان» / گزینه ۴: «دیدم و کردم»

۳۳۰. گزینه ۳

گزینه ۱: «نگیرد و نمیرد» سجع / گزینه ۲: «سر و زر» سجع / گزینه ۴: «فرو آرد و دارد» سجع

۳۳۱. گزینه ۲

در مصراع نخست بیت گزینه ۲ می‌خوانیم: «با وجود تو، رفتن به هزار بیابان هم سهل است.» این مفهوم در بیت صورت سؤال هم آمده است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

(۱) توصیه به صبر و شکیبایی در مقابل جدایی و دوری معشوق

(۳) ناممکن بودن صبر و شکیبایی در فراق یار

(۴) بی‌ارزش بودن زندگی در فراق یار

۳۳۲. گزینه ۴

در بیت صورت سؤال می‌خوانیم خدمت مخلوق افتخار ندارد، ولی در بیت گزینه ۴ دقیقاً بر خلاف این مطلب، عبادت خداوند همین خدمت به خلق دانسته شده است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

(۱) در ستایش ممدوح است و ارزشمند دانستن و لزوم خدمت درگاه او

(۲) ستایش ممدوح، کامروایی دنیا و سعادت اخروی در پی دارد.

(۳) بدون توجه به نظر مردم در پی عبادت خداوند باش.

۳۳۳. گزینه ۳

عبارت صورت سؤال ترجیح باطن نیکو و رفتار خوب، به ظاهر خوب است. بیت گزینه ۳ نیز می‌گوید: «هرچند در دنیا پادشاه و باجمال باشی، به‌جز کار نیکو، چیزی به کارت نمی‌آید.»

تشریح سایر گزینه‌ها:

(۱) همه انسان‌ها در هر مقامی که باشند، در برابر مرگ یکسان‌اند.

(۲) لازمه پادشاهی و جهان‌داری، بندگی درگاه حق است.

(۴) بیانگر ستایش عطا و بخشش ممدوح شاعر است.

۳۳۴. گزینه ۲

در بیت گزینه ۲ نیز مثل بیت صورت سؤال، شاعر می‌گوید: «وقتی انسان به فکر رسیدن به هدفی است، از خطرانی که در راه برای او پیش می‌آید هراسی ندارد.»

۳۳۵. گزینه ۳

ابیات صورت سؤال و گزینه ۳ در بیان این‌که خطرات و سختی‌های راه دوست برای عاشق تحمل‌ناپذیر نیست، قرابت معنایی دارند.

۳۳۶. گزینه ۳

برادران یوسف نبی در کودکی به او حسادت می‌کردند، پس او را به چاهی انداختند. کمی بعد، کاروانی او را از چاه بیرون کشید (بیت الف) و به مصر برد و به عزیز مصر فروخت. زلیخا همسر عزیز مصر برای آن‌که زیبایی یوسف را به دیگر زنان مصری ثابت کند، مجلسی برپا کرد که در آن، زنان مصری آن‌قدر مجذوب یوسف شدند که دست‌های خود را به‌جای ترنج بریدند (بیت د). بعدها یوسف به توطئه‌ای در زندان افتاد اما دوباره به نزدیکی قدرتمندان مصر رسید (بیت ج). بعدها که خود به قدرت رسید، کاروان برادران خود را که به دیدارش آمده بودند، شناخت و هدیه‌ای به برادران خود داد تا به پدر پیرشان، یعقوب بدهند (بیت ب). چشم یعقوب از این بو باز شد (بیت ه) و او پس از سال‌ها

بینایی خود را به دست آورد. می‌گویند اندکی بعد، زمانی که یوسف به دیدار پدر رسید، به غره پادشاهی، تنها لحظه‌ای در پیاده‌شدن از اسب درنگ کرد (بیت و) که این کار باعث شد خاندان پیامبری از او به فرزندانش نرسد.

۳۳۷. گزینه ۲

همه ابیات در بیان ترجیح سیرت زیبا بر صورت زیبا هستند، به‌جز بیت گزینه ۲. در این بیت شاعر به نکوهش خود پرداخته است.

۳۳۸. گزینه ۳

مفهومی هست در این باره که اگر کسی محبوبی دارد، باید جور او را به جان بخرد تا او را به‌دست بیاورد. این مفهوم در قالب کعبه‌ای که در دل بیابان است و رسیدن به آن دشوار، بارها در ادبیات فارسی بیان شده است. هم‌چنین در بیت گزینه ۲ نیز مفهوم انتظار و تحمل سختی در تصویری دیگر آمده است، اما بیت گزینه ۳ بیان می‌کند هر کسی که راه حق را بشناسد، می‌فهمد که نباید مانعی برای دیگران در راه رسیدن به اهدافشان باشد.

۳۳۹. گزینه ۲

بیت گزینه ۱ بیان می‌کند که انسان اگر نیکی‌کند و بردبار باشد، به چشم خردمند، خوار و پست نمی‌آید. بیت گزینه ۳ نیز اصل انسانیت را بردباری می‌داند و عجله را مایه پستی می‌شمارد. بیت گزینه ۴ نیز مخاطب را به بردباری توصیه می‌کند، اما مفهوم بیت گزینه ۲ ستایش تجربه است: همه انسان‌های عاقل و زیرک، چه جوان، چه پسنده، چه بردبار، جهان‌دیدگان را خواستارند.

۳۴۰. گزینه ۴

مفهوم مشترک بیت این گزینه و عبارت صورت سؤال «ترجیح سیرت نیک بر صورت زیبا است»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: بی‌ارزش دانستن زرق و برق‌ها و جاذبه‌های ظاهری دنیا

گزینه ۲: شایسته ندانستن باطن و سیرت افراد ظاهرآرا و ریاکار

گزینه ۳: غافل شدن افراد از توجه به باطن و پرداختن آن‌ها به خوندنمایی و ظاهرآرایی

۳۴۱. گزینه ۳

مفهوم بیت گزینه ۳: خوشایند بودن یاد یار در دل عاشق
مفهوم مشترک ابیات مرتبط: دلپذیر و آسان بودن راه ناهموار کعبه برای عاشقان حق

۳۴۲. گزینه ۲

«خدمت به حق» مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و گزینه‌های «۱، ۳ و ۴» است و در گزینه ۲، «خدمت به خلق» مطرح شده است.

۳۴۳. گزینه ۲

در گزینه ۲، شاعر صبر پیش می‌گیرد، ولی در سه گزینه دیگر امکان صبر و شکیبایی برای عاشق وجود ندارد.

۳۴۴. گزینه ۳

مفهوم مشترک در گزینه‌های «۱، ۲ و ۴» بی‌نیازی عاشق از تفرج در باغ و گلستان به دلیل داشتن زیبایی‌های عشق یار است؛ اما در گزینه ۳ شاعر معتقد است گل در چمن به عشق یار شکوفا شده است.

۳۴۵. گزینه ۴

مفهوم گزینه ۴ به مضمون عبارت نزدیک است که برتری سیرت نیکو بر صورت نکوست.

۳۴۶. گزینه ۳

مفهوم بیت صورت سؤال، در نفی ظاهر زیبا و تأیید سیرت و باطن نیک است که از گزینه‌های «۱، ۲ و ۴» نیز همین مفهوم دریافت می‌شود. در گزینه ۳، به «از میان رفتن معنی» و «رو نمودن به‌صورت» اشاره شده است.

۳۴۷. گزینه ۳

عبارت صورت سؤال می‌گوید برای خدا مکر کرده‌اند، اما خدا خود مکر کرده است و بهترین مکرکنندگان است. این مفهوم در گزینه ۳ نیز آمده است.

۳۴۸. گزینه ۳

گزینه ۱ می‌گوید «بدی‌ها با صبر از بزرگان می‌گذرد و سر انسان باید که خرد داشته باشد. گزینه ۲ می‌گوید اگر طالب وصال، بردبار نباشد، به موفقیتی نمی‌رسد. بیت گزینه ۴ نیز توصیه به صبر است و امید نتیجه به کسی دادن. بیت گزینه ۳ برخلاف ابیات یادشده، از نصیحت به صبر می‌نالد و می‌گوید صبر، درمان درد او نیست.

۳۴۹. گزینه ۳

بیت صورت سؤال می‌گوید افتخار به خدمت، تنها از خدمت به خدا حاصل می‌شود و خدمت به مردم، افتخاری ندارد. مفهوم مقابل آن در بیت گزینه ۳ آمده است که می‌گوید: «طریقت، نه به تسبیح و سجاده و دلق، که تنها به خدمت خلق است.»

۳۵۰. گزینه ۳

به جز بیت گزینه ۳، همه ابیات بیان می‌کنند هر چه از دوست رسد نیکوست و عاشق از بلایی که از معشوق به او می‌رسد نمی‌هراسد. بیت گزینه ۳ این مفهوم را در بر ندارد.

۳۵۱. گزینه ۴

بیت گزینه ۴ مفهومی شبیه با عبارت صورت سؤال دارد، که می‌گوید فضل و جهدی و فن کارگر نیست، آن‌چه کاراست، خدمت به خلق است و داشتن اخلاق نیکو.

۳۵۲. گزینه ۲

مفهوم عبارت صورت سؤال از بستگی به گشایش و از قعر به اوج رسیدن است. مفهوم بیت گزینه ۲ دقیقاً عکس این مفهوم است، یعنی از اوج به قعر رسیدن، از شهبواری به خاک زیر پای ستوران رسیدن.

۳۵۳. گزینه ۲

به جز بیت «هر شکرپاره که درمی‌رسد از عالم غیب / بر دل ریش عزیزان نمکی می‌آید»، همه ابیات بیان می‌کنند که هر چه از دوست رسد نیکوست و باید آن را پذیرفت. این بیت، بیان می‌کند که هر خوبی و خوشی که در عالم هست، چون نمکی بر دل زخمی عزیزان ماست.

۳۵۴. گزینه ۳

شاعر بیت صورت سؤال بیان می‌کند برای رسیدن به محبوب و مقصود، از رنج‌هایی که در راه است هراسی ندارد. این مفهوم در بیت گزینه ۳ هم هست که می‌گوید در راه رسیدن به کعبه، خارهای مگیلان به زیر پای او چون پارچه حریر است.

۳۵۵. گزینه ۱

شاعر در بیت صورت سؤال می‌گوید: «تا زمانی که عاشق تو هستم به چیز دیگری نمی‌اندیشم» در بیت گزینه ۱ نیز آمده است: «از آن روز که عشقش به معشوق ایجاد شده به چیز دیگری نپرداخته است.»

۳۵۶. گزینه ۳

وقب: هر فرورفتگی اندام چون گودی چشم / غارب: میان دو کتف خلد: بهشت
لثیمی: پستی، فرومایگی / لثیم: پست، فرومایه
انعام: نعمت‌دادن / انعام: چهارپایان

۳۵۷. گزینه ۴

واژگانی که معنای آن‌ها نادرست آمده است:
(ج) گرده: پشت، بالای کمر / (د) حقارت: خواری، پستی

۳۵۸. گزینه ۴

حکمت: علم، دانش، دانایی، دانشمندی و ...

۳۵۹. گزینه ۲

املاي «وقب» در گزینه ۲ نادرست آمده است.

۳۶۰. گزینه ۱

واژه‌های «اسرار» به معنی «سیرها»، «بهر» به معنی «برای» و «زلت» به معنی «لغزش» در گزینه‌ها نادرست نوشته شده است.

۳۶۱. گزینه ۱

گزینه ۱: عهد دارای دو معنی است: ۱- روزگار و زمانه ۲- پیمان
تشریح گزینه‌های دیگر:
«عهد» در گزینه‌های «۲ و ۴»: پیمان
«عهد» در گزینه ۳: روزگار و زمانه

۳۶۲. گزینه ۴

مفهوم کلی حکایت «حقه راز» اشاره به این نکته دارد که هر کسی لایق اسرار الهی نیست و این مفهوم در تمام گزینه‌ها به جز گزینه ۴ آمده است.

۳۶۳. گزینه ۲

در بیت گزینه ۲ نیز مثل بیت صورت سؤال، شاعر می‌گوید: «وقتی انسان به فکر رسیدن به هدفی است، از خطراتی که در راه برای او پیش می‌آید هراسی ندارد.»

۳۶۴. گزینه ۲

سعدالدین وراوینی کتابی با نام «الهی‌نامه» ندارد. «الهی‌نامه» در کتاب درسی، نام اثری از عطّار نیشابوری است.

۳۶۵. گزینه ۳

در عبارت صورت سؤال، «بهشت» مشبّه به است. در بیت گزینه ۳ نیز «رخ گندمگون» به بهشت مانند شده است. در سایر ابیات واژه بهشت رکنی از تشبیه نیست، به جز بیت گزینه ۲ که در آن بهشت «مشبّه» است نه «مشبّه به».

۳۶۶. گزینه ۳

(موم، سنگ خارا) = تضاد / مراعات نظیر: شمع، موم و سوختن / تشبیه: چون شمع
تشریح سایر گزینه‌ها:

- (۱) ابهام: روزی ۱- یک روز ۲- رزق
- (۲) تضاد: دوستان و دشمنان / مجاز: حروف مجاز از سخن
- (۴) کنایه: «دل از دست رفتن: کنایه از «عاشق شدن» / تضاد: پنهان و آشکارا

۳۶۷. گزینه ۳

«ای عزیز»: «عزیز» منادا است و در منادا حذف به قرینه معنوی وجود دارد (ای عزیز، با تو هستم). / «است» در جمله آخر به قرینه معنوی حذف شده است.

۳۶۸. گزینه ۲

در مصراع دوم گزینه ۲، «پیغمبر ما مرکز است و حیدر خط پرگار است.» دو فعل اسنادی «است» به قرینه معنوی حذف شده است.

گزینه ۱: روزها فکر من این است و همه شب سخنم (این است)
حذف به قرینه لفظی

گزینه ۳: ماری تو که هر که را ببینی بزنی یا بوم (ی) که مخفف فعل اسنادی «هستی» است. حذف به قرینه لفظی

گزینه ۴: تن ز جان (مستور نیست) و جان ز تن مستور نیست
حذف به قرینه لفظی

۳۶۹. گزینه ۴

در گزینه‌های «۱، ۲ و ۳» شاعر درد را درمان می‌داند اما در گزینه ۴، درمان درد عشق را با طبابت طبیب میسر نمی‌داند.

۳۷۰. گزینه ۱

مفهوم مشترک ابیات گزینه‌های «۲، ۳ و ۴» بی‌وفایی زیبارویان و خوب‌رویان (معشوق) است اما در گزینه ۱ به بی‌وفایی دنیا اشاره شده است.

۳۷۱. گزینه ۲

در ابیات مرتبط، برخلاف عادت معمول شاعر «درد» را «درمان‌بخش» و عامل بهبودی خود می‌داند اما در گزینه ۲، شاعر درمان خود را در نزد یار می‌جوید.

۳۷۲. گزینه ۳

در ابیات مرتبط بر مفهوم «رازپوشی» تأکید شده است اما در گزینه ۳ شاعر، معشوق را ترجمان راز دل خود می‌داند.

۳۷۳. گزینه ۴

بیت گزینه ۴ نیز مثل مصراع صورت سؤال می‌گوید وقتی میل آدمی به چیزی یا کسی باشد، هر آسیب و زبانی که از او می‌رسد، تحمل می‌شود. در سایر ابیات این مفهوم نیست.

۳۷۴. گزینه ۱

موارد الف و ب هر کدام به مسأله جداگانه‌ای اشاره می‌کنند. نثر الف می‌گوید تنها باید از خدا روزی خواست، اما بیت در ستایش پادشاه است و می‌گوید خداوند هر که را بخواهد خوار کند، اول از چشم او می‌اندازد و حقیرش می‌کند. در نثر ب نیز می‌خوانیم مگر خداوند از مگر بندگان قدرتمندتر است، اما بیت می‌گوید هر کس مگری کند، مگر به خودش بازمی‌گردد. دقت کنید «خداوند» معنای «صاحب» هم دارد.

اما در عبارات ج و د، نظم و نثر به هم مربوطند. در بیت «ج» ناصر خسرو با کسی صحبت می‌کند که روی در قبله دارد، ولی در پی مطربی است، یعنی دل و زبان یکی ندارد، یعنی گندم‌مای جوفروش است. در بیت «د» نیز شاعر می‌گوید اگر از پرسیدن مطلبی به نظر خوار و حقیر می‌شوی، این حقارت راهنمای تو می‌شود تا به دانایی برسی. این مفهوم در نثر هم هست.

۳۷۵. گزینه ۱

گزینه‌های «۳» و «۴» به نیکو و زیبا بودن تحمل رنج و سختی در راه معشوق و از سوی معشوق اشاره می‌کنند، اما بیت گزینه ۱، اسیر شدن عاشقان را در دام عشق معشوق به اختیار عاشق می‌داند. (عاشق با میل خود، عاشق شده است.)

درس

در سایه سار نخل ولایت - دیوار عدل

۳۷۶. گزینه ۱

نقض: شکستن

۳۷۷. گزینه ۲

اهرام: هرم‌ها، جسم‌هایی مخروطی‌شکل (احرام: دو تکه جامه نادرخته که در ایام حج یکی را به کمر می‌بندند و دیگری را به دوش می‌اندازند). / خشت: آجر خام و ناپخته / مهمیز: آلتی فلزی که هنگام سواری بر پاشنه چکمه می‌بندند / ماسوا: ماسوی‌الله، هر چه به جز خدای تعالی

۳۷۸. گزینه ۳

هما، نام پرنده‌ای افسانه‌ای است که به باور قدما اگر سایه‌اش بر سر کسی بیفتد آن شخص سعادت‌مند می‌شود. عبارات گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ به ترتیب مربوطند به «مرغ طوفان»، «ققنوس» و «سیمرغ».

۳۷۹. گزینه ۳

ماسوا: آن چه غیر از خداست / صولت: جلال / مهمیز: آلتی فلزی که بر پاشنه چکمه می‌بندند و هنگام سواری بر تهی‌گاه اسب می‌زنند.

۳۸۰. گزینه ۳

«زبر» یعنی «بالا»، «روی». در سایر گزینه‌ها: «مَشک»، کیسه‌ای پوستی برای حمل آب است. «مَشک»، ماده‌ای خوش‌بوست. در بیت گزینه ۱، «مَشک» آمده است نه «مَشک». «أهرام» یعنی هرم‌ها و «أحرام» یعنی آهنگ حج کردن. در بیت گزینه ۲، «أحرام» داریم و نه «أهرام». در بیت گزینه ۴ نیز «سرا» داریم که معنای «خانه» دارد. بن مضارع فعل «سرودن»، «سرا»ست.

۳۸۱. گزینه ۴

گزینه ۱: پای‌افزار: کفش / گزینه ۲: هرا: آواز مهیب / گزینه ۳: مهمیز: آلتی فلزی که به پاشنه چکمه سوارکار متصل است تا به وسیله آن حیوان را به حرکت درآورد.

۳۸۲. گزینه ۲

واژه «تحیّر» در بیت گزینه ۲ نادرست نوشته شده است. این واژه هم‌خانواده «حیرت» است و املاي آن به همین شکل درست است.

۳۸۳. گزینه ۳

در بیت گزینه ۳، واژه «مايه» به نادرست «مايع» نوشته شده است. «مايع» در کنار «جامد» و «گاز» از حالات ماده است و «مايه» معنای «اندازه» دارد. شاعر در بیت گزینه ۳ ادعا می‌کند که خاک‌بیزی کرده است تا این میزان گنج شایگان به دست آورده است.

۳۸۴. گزینه ۴

بیت گزینه ۴ غلط املايي ندارد. واژه‌هایی که در سایر ابیات نادرست نوشته شده‌اند عبارت است از:

گزینه ۱: «حلال» به معنی «روا»، متضاد «حرام» است و «هلال» که در بیت منظور است، حالتی از ماه است که کامل نیست.

گزینه ۲: «صواب» یعنی «درست» و «ثواب» یعنی «پاداش کار نیک». در بیت گزینه ۲ «ثواب» منظور است.

گزینه ۳: «عمارت» یعنی «ساختن» و «امارت» یعنی «فرمان‌روایی». در بیت گزینه ۳ املاي «عمارت» صحیح است.

۳۸۵. گزینه ۴

غلط املايي: امارت ← عمارت (ساختن، آبادانی)

۳۸۶. گزینه ۲

واژه «گوسفند» وابسته است نه هسته اصلی و نقش مضاف‌الیهی دارد.

۳۸۷. گزینه ۱

صفت‌ها عبارت‌اند از: اسیر / این / سبز / آن / شاعر. مضاف الیه‌ها: «م» در نگاه اسیرم / شوق / دوست / «م» در دوست شاعرم.

۳۸۸. گزینه ۲

همان (صفت) + چهار (صفت) + دانشجو (اسم) + نقش‌نمای (صفت) + موفق (صفت) + نقش‌نمای (صفت) + مسابقات (اسم) + نقش‌نمای (صفت) + کشوری (صفت)

۳۸۹. گزینه ۴

سرخوخه (اسم) + کشیک (اسم) + پاسگاه (اسم) + تازه تأسیس شده (صفت) + کلانتری (اسم) + محل (اسم) + زندگی (اسم)

۳۹۰. گزینه ۱

«هیكل، معلم، کلاس، مدرسه» اسم «دراز، کبود، ورم کرده، چهارم» صفت

۳۹۱. گزینه ۳

«همایش، مردان، کشورهای، جهان» اسم «اولین، پرافتخار، قهرمان، مختلف» صفت

۳۹۲. گزینه ۳

«گردهمایی، مرکز، آموزش، استان، تهران» اسم «بهترین، دو، درمانی» صفت

۳۹۳. گزینه ۴

در عبارت گزینه ۴، دو وابسته‌ی پیشین وجود دارد:

هر داستان / چند شیوه

در سایر عبارات سه وابسته پیشین می‌بینیم:

گزینه ۱: این بخش / همین جهت / هر سال

گزینه ۲: این نکته / هر ملت / دیگر ملتها

گزینه ۳: هر رویداد / این رهگذر / دیگر پدیده‌ها

۳۹۴. گزینه ۴

ترکیب‌های وصفی: چشم کوچک - خستی‌خام - آن هرم - بلندترین هرم - کوچک‌ترین مور (۵ مورد)

ترکیب‌های اضافی: دیدن بزرگی - بزرگی‌ات (بزرگی تو) - چشم من - دیواره اهرام - فرعون تخیل - بلندای تو (۶ مورد)

۳۹۵. گزینه ۲

فعل «نیست» به عنوان «ردیف» ابیات، در گزینه ۲، به معنای «نمی‌باشد» (فعل اسنادی) و در ابیات دیگر در معنای «وجود ندارد» به کار رفته است.

۳۹۶. گزینه ۴

۱- «انا» بدل برای فردوسی / ۲- «در» مفعول (در باغ خرد را گشوده است.) / ۳- «توانا» مسند / ۴- «رهایی» مضاف‌الیه

۳۹۷. گزینه ۴

گزینه ۴: «زمین» وابسته پسین (مضاف‌الیه) / «عام» وابسته پسین (صفت) / «او» وابسته پسین (مضاف‌الیه) / «یغما» وابسته پسین (مضاف‌الیه) ← ۴ وابسته پسین
تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «پرخواهر» وابسته پسین (صفت) / «شکم» وابسته پسین (مضاف‌الیه) / «غم» وابسته پسین (مضاف‌الیه) ← ۳ وابسته پسین
گزینه ۲: «تکبر» وابسته پسین (مضاف‌الیه) ← ۱ وابسته پسین
گزینه ۳: «ش» در «بارش» وابسته پسین (مضاف‌الیه) / «ش» در «خارش» وابسته پسین (مضاف‌الیه) ← ۲ وابسته پسین

۳۹۸. گزینه ۴

«همه جا»، «پول نقره‌ای»، «قلک سیاه» ← ۳ ترکیب وصفی (صفت ۳)
تشریح گزینه‌های دیگر
گزینه ۱: «کوه پر آوا»، «شعله نارنجی» ← ۲ ترکیب وصفی (صفت ۲)
گزینه ۲: «کاسه‌ای آبی رنگ»، «هزار بار» ← ۲ ترکیب وصفی (صفت ۲)
گزینه ۳: «چشمان معصوم»، «یک پرنده» ← ۲ ترکیب وصفی (صفت ۲)

۳۹۹. گزینه ۴

گزینه ۱: «این» صفت اشاره / «دو» هسته
گزینه ۲: «حاجی قوام» ← شاخص
گزینه ۳: «هر» صفت مبهم / «دو» صفت شمارشی / «جهان» هسته

۴۰۰. گزینه ۳

در گروه «درخت کاج خانه همسایه»، «همسایه» مضاف‌الیه است نه هسته. در گروه «مرد جوان»، «مرد» هسته است. در عبارت «دانه‌های بارانی»، «دانه‌ها» هسته است و در گروه «دستگیره سرد ماشین»، «دستگیره» هسته است و «سرد» صفت بیانی.

۴۰۱. گزینه ۲

در عبارت «گاو فلک (را) قربان کن»، «گاو» هسته گروه مفعولی است. در جمله «شب تار از روی چو ماهت روز روشن می‌شود»، «شب» هسته گروه نهادی است.

۴۰۲. گزینه ۴

در عبارات «(او) لایق دیدار نیست»، «(او) مردم نیست» و «راه بر قصر اجابت یافتن، آسان نیست»، واژه‌های «لایق»، «مردم» و «آسان» مسند هستند. در عبارت «دل نیست که در بر چو کبوتر نتپیده‌است»، «نیست» در ابتدای مصراع فعل اسنادی نیست، چرا که معنی «وجود ندارد» می‌دهد: «دلی وجود ندارد که در بر چو کبوتر نتپیده‌است». این واژه در این جا نهاد است.

۴۰۳. گزینه ۴

در همه گزینه‌ها، «وابسته + هسته + وابسته» ساختار گروه اسمی است، به جز گروه «روز سرنوشت‌ساز نبرد» که وابسته پیشین ندارد و ساختار آن «هسته + وابسته + وابسته» است.

۴۰۴. گزینه ۲

در بیت می‌خوانیم: «قحطی تا حدی که مرد، از فرط بی‌قوتی مانند شمع چشم خود را در آتش می‌سوزاند و به کار می‌برد.» واضح است که «مرد» نهاد است و گروه «چشم خود» که «چشم» هسته آن است، مفعول است.

۴۰۵. گزینه ۱

در گروه «این خانه» در بیت الف، «این» وابسته پیشین از نوع صفت اشاره هست. در بیت ب، در گروه «برترین مقام ملک»، «برترین» وابسته پیشین از

نوع صفت عالی است. در بیت «د» نیز در گروه‌های «بهار عمر»، «تخت چمن» و «چتر گل» وابسته پسین از نوع «مضاف‌الیه» هست. اما در بیت ج، صفت بیانی دیده نمی‌شود.

«مدرس ما» و «علم عشق» گروه‌هایی با وابسته پسین از نوع مضاف‌الیه هستند.

۴۰۶. گزینه ۳

بازگردانی بخش‌هایی از ابیات:
الف) اگر در شب ببینندش: او را ببیند: مفعول
ب) حلقه‌به‌گوشان درت: حلقه‌به‌گوشان در تو: مضاف‌الیه
ج) گر رسدم: اگر به من برسد: متمم
د) در خانقهم صوفی صافی دانند: من را صوفی صافی دانند: مفعول

۴۰۷. گزینه ۲

گزینه ۲: در جمله‌های «من در نظر یار خاکسار شدم» و «رقیب چنین محترم نخواهد ماند»، «من» و «رقیب» نهادند.
بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: در جمله‌های «صاحب دیوان ما گویی حساب نمی‌داند» و «نشان حسبه‌له در این طغرا نیست»، گروه‌های «صاحب دیوان ما» و «نشان حسبه‌له» نهادند.

گزینه ۳: در جمله‌های «قامت من حلقه شد» و «رقیبت دگر ما را به هیچ بایی زین در نراند»، «قامت من» و «رقیبت (رقیب تو)» نهادند.

گزینه ۴: در جمله‌های «همه کس طالب یارند» و «همه جا خانه عشق است»، گروه‌های «همه کس» و «همه جا» نهاد است.

۴۰۸. گزینه ۳

در بیت صورت سؤال می‌خوانیم: «علی، تو چه آیتی برای خدا هستی، که سایه همه را به همه ماسوا فکندی.» در این عبارت، «را»ی نخست کاربرد حرف اضافه داشت و به «برای» تبدیل شد و «را»ی دوم نشانه مفعولی بود.

در ابیات گزینه‌های ۱ و ۴ هر دو «را» از نوع نشانه مفعولی است و در بیت گزینه ۲ هیچ کدام از دو «را» نشانه مفعولی نیست. اما در بیت گزینه ۳، می‌خوانیم: «یا رب، چه کسی به آن بت‌پرست آینه داد؟ که حسن خودش را دید و دست را از ما برد.» که «دست» در معنای مجازی «اختیار» یا به معنای «یک دست از بازی» آمده است. بدیهی است که «را»ی نخست کاربرد حرف اضافه داشت و به «به» تبدیل شد و «را»ی دوم نشانه مفعولی است.

۴۰۹. گزینه ۳

گزینه ۳: «من» در جمله «من از درد وصلت یاران چنان کنم»، «نهاد» است، نه مضاف‌الیه.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: «فلک» در جمله «فلک بر من همان کند که به زخم زخمه بر ابریشم رباب کنند»، «نهاد» است.

گزینه ۲: «سروشک» در جمله «سروشک دیده‌ام را چون صدف، در ناب می‌کنند»، «مفعول» است.

گزینه ۴: در جمله «دعوت من را در جهان نمی‌شنوند»، «دعوت»، «مفعول» است.

۴۱۰. گزینه ۲

در گروه «باینخت صفویان»، «صفویان» مضاف‌الیه است. در گروه «آن مرکز آبادان» نیز «آن» صفت اشاره، «مرکز» هسته و «آبادان» در معنی «آباد» صفت بیانی است، اما صفت عالی در متن نیست.

۴۱۱. گزینه ۱

معمولاً اگر «نیست» به معنای «وجود ندارد» باشد، مسند ندارد. در جمله «کنون چاره نیست»، «چاره» نهاد است و «کنون» قید، جمله نیز به شکل «کنون چاره‌ای وجود ندارد» برمی‌گردد که مسند ندارد. در سایر گزینه‌ها «غریب» و «شرط عقل» و «سرد» مسند است.

۴۱۲. گزینه ۴

در گزینه ۴، هم خانواده وجود ندارد.
گزینه ۱: «طلعت، طالع، طلوع» هم خانواده هستند. / گزینه ۲: «آسایش و بیاسایم» هم خانواده هستند. / گزینه ۳: «نظر و منظر» هم خانواده هستند.

گزینه ۴ .۴۱۳

گزینه ۴: گلوگیر خاص و عام، هسته: گلوگیر (واژه مرکب)

گزینه ۳ .۴۱۴

حافظ در بیت دوم می‌گوید: «اگر گفته‌های من را باور نمی‌کنی، از «کمال» حدیثی را تکرار می‌کنم: «اگر دل و مهر از تو بردارم، آن‌ها را بر چه کسی بیفکنم؟» که واضح است این بیت از شاعری با نام کمال است و تضمین شده است.»

گزینه ۳ .۴۱۵

گزینه ۱: به نان پختن علی (ع) برای افراد بی‌سرپرست تلمیح دارد. / گزینه ۲: به شهادت علی (ع) تلمیح دارد. / گزینه ۴: به فتح قلعه‌ی خیبر توسط علی (ع) تلمیح دارد.

گزینه ۳ .۴۱۶

شاعر امام علی (ع) را روح شب قدر دانسته است که به طور غیر مستقیم به نزول جبرئیل در شب قدر اشاره دارد.

گزینه ۱ .۴۱۷

معنای بیت گزینه ۱ چنین است: صورت مرا زیبا آفریدی که مورد تحسین قرار می‌گیرد. که با معنای آیه صورت سؤال هماهنگ است.

گزینه ۳ .۴۱۸

معنی بیت این است که: اگر گل طبع من با نسیم وجود معشوق شکوفا شود تعجب آور نیست، زیرا مرغ شب‌خوان هم با دیدن گلبرگ‌های گل محمدی به وجد می‌آید. سایر ابیات بیانگر شدت تحیر و سرگشتگی شاعر در برابر ممدوح است.

گزینه ۲ .۴۱۹

در شعر صورت سؤال شاعر معتقد است، وسعت وجود حضرت علی (ع) باعث شده است که گوینده نتواند با سخن او را توصیف کند و این نکتجیدن حدود ویژگی‌های یک فرد در کلام در گزینه ۲ نیز مطرح شده است.

گزینه ۳ .۴۲۰

به جز گزینه ۳ که بیتی عاشقانه است، همه ابیات، به مخاطب توصیه می‌کنند به این‌که با زبردست خود مهربان باشند.

گزینه ۲ .۴۲۱

عبارت صورت سؤال بیانگر ناتوانی شاعر در وصف ممدوح است. شاعر در این عبارت، فضای وصف ممدوح را چنان فضایی می‌خواند که شعر او را از وزن انداخته است. در بیت گزینه ۲ نیز شاعر، بیان می‌کند که وصف ممدوح، منطق او را ویران کرده است و چیزی برای گفتن نمانده است، به‌جز آه! بیت گزینه ۱ بیان می‌کند برای کشف محبوب نباید ویژگی‌های او را وصف کرد، بلکه باید در او غرق شد. بیت گزینه ۳ مخاطب را از قدرت هوا و هوس و خودکامی می‌ترساند و آن را علت تغییرات احوال آدمی می‌داند. در بیت گزینه ۴ نیز شاعر بیان می‌کند که نباید در هنگام حضور نزد معشوق، از چیزی به‌جز معشوق سخنی گفت.

گزینه ۳ .۴۲۲

در همه ابیات مفهوم ناتوانی در درک و یا وصف وجود دارد، به‌جز بیت گزینه ۳. در بیت گزینه ۱ حافظ ممدوح را مانند آفرینش خدا، ورای ادراک انسان می‌خواند و بیان می‌کند نمی‌تواند او را وصف کند. در بیت گزینه ۲ نیز گفته می‌شود که هر چه از محبوب گفته شود، باز هم محبوب ورای آن گفته‌هاست. یعنی وصف کامل محبوب ممکن نیست. در بیت گزینه ۴ شاعر می‌گوید برای وصف «آن رشک‌ملک»، یعنی ممدوحی که مایه سادات فرشته‌هاست، به دهانی نیاز دارد که به اندازه فلک باشد (!) اما در بیت گزینه ۳ چنین مفاهیمی نیست. شاعر در این بیت تنها محبوب خود را بر نگارخانه چین که به زیبایی مشهور است، ترجیح می‌نهد.

گزینه ۲ .۴۲۳

عبارت صورت سؤال بیانگر ناتوانی در فهم و درک است. این مفهوم در ابیات گزینه ۲ هم هست: هر کسی که در راه معرفت آمد، لاف‌های فراوانی زد که به یقین، به شناخت

رسیده است. اما این ادعا درست نیست، چرا که جان انسانی به‌جز پندار یا گمان، چیزی از این راه حاصل نمی‌کند. تو خود اندیشه کن و بگو، که آیا در دو جهان، یک قطره آب تیره با دریا برابر است؟

گزینه ۴ .۴۲۴

همه ابیات به جز گزینه ۴ به نوعی با عبارت صورت سؤال قرابت معنایی دارند، شاعر در این ابیات می‌گوید: معشوق در وصف نمی‌گنجد.

گزینه ۴ .۴۲۵

مفهوم عبارت صورت سؤال و گزینه‌های مرتبط «برقراری عدل و انصاف» است. مفهوم بیت گزینه ۴ ظلم کردن به جای عدالت‌ورزی است.

درس ۹

غرض شیران - باز این چه شورش است

گزینه ۱ .۴۲۶

در بیت گزینه ۱ شاعر می‌گوید: «چهره نرم آب، آتش را می‌کشد»، یعنی «آتش را خاموش می‌کند»، در حالی که در سایر ابیات واژه‌ای که از مصدر «کشتن» به کار رفته است، به همان معنای امروزی آن است: «مرا مرگ کشت»، «تو مرا کشتی»، «آنان را کشتند» و «با ظلم و ستم مردم را کشتن شایسته نیست».

گزینه ۴ .۴۲۷

طالع: بخت، سرنوشت، طلوع کننده، اقبال / خذلان: درماندگی، بی‌بهرگی از یاری / ملال: اندوه، پژمردگی، افسردگی / قدس: پاکی

گزینه ۱ .۴۲۸

تنها واژه «محنت» نادرست معنی شده است (مفرد است و جمع معنی شده است) / محنت: غم، اندوه

گزینه ۴ .۴۲۹

املاي درست واژه غلط: «طبع: سرشت، نهاد».

گزینه ۱ .۴۳۰

املاي صحيح واژگان عبارت‌اند از: «نفخ صور، برخاستن مردگان».

گزینه ۲ .۴۳۱

ترکیب‌های وصفی: چه رستخیز / رستخیز عظیم / عرش اعظم = سه مورد
گزینه ۱: چه شورش / چه نوحه / چه عزا / چه ماتم = چهار مورد
گزینه ۳: «چوپان گرگ طبع»، «این گرگی طبع» = دو مورد
گزینه ۴: این بوم = یک مورد

گزینه ۴ .۴۳۲

همه واژه‌های این بیت ساده هستند.
گزینه ۱: گلوگیر: مرکب و غیر ساده
گزینه ۲: کاروانسرا: مرکب و غیر ساده
گزینه ۳: سختی: وندي و غیر ساده

گزینه ۱ .۴۳۳

ترکیب‌های اضافی: تیر جور / جورتان (شما) / سختی کمان / کمان شما = چهار مورد
گزینه ۲: «داد عادلان، بیداد ظالمان، ظالمان شما» = سه مورد
گزینه ۳: «قیامت دنیا، نامش (او)» = دو مورد
گزینه ۴: «طالع خوبستن، تاثیر اختران، اختران شما» = سه مورد

گزینه ۳ .۴۳۴

«سختی» در مصراع دوم نقش نهادی دارد و «تا» حرف ربط است.

گزینه ۴ .۴۳۵

در بیت سوم، شاعر در مصراع نخست می‌گوید: «از گذر زمان پیر نشده است»، اما در مصراع دوم می‌گوید: «چون عمر از او می‌گذرد، پیر شده است.» مشخص است که شاعر منظور دیگری از کلمه «عمر» در این مصراع دارد؛ با توجه به عبارت «یار بی‌وفاست» در مصراع نخست، شاعر «عمر» را در این مصراع استعاره از «یار» گرفته است. در این بیت «عمر» نقش نهادی دارد.

۴۳۶. گزینه ۲

در بیت گزینه ۲ همه واژه‌ها در معنای حقیقی خود به کار رفته‌اند. در بیت گزینه ۱، «خون» مجاز از «کشتن»، در بیت گزینه ۳، «سر» به معنای «قصد و آهنگ» و در بیت گزینه ۴، «دست» به معنای «توانایی و قدرت» به کار رفته است که همگی مجاز است.

۴۳۷. گزینه ۲

تشبیه: تیرجور (جور/ستم) به تیر تشبیه شده است
«سپر کردن» کنایه از «دفاع کردن»
واژه‌های «تیر، سپر و کمان» مراعات‌نظیر دارند.

۴۳۸. گزینه ۴

در این بیت «چو» حرف اضافه و ادات تشبیه نیست بلکه حرف ربط است. تشبیه‌های سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: آب اجل (اجل به آب تشبیه شده است).
گزینه ۲: حسین به خورشید زمین و آسمان و نور مشرقین تشبیه شده است.
گزینه ۳: چوپان (طبع چوپان) به گرگ (طبع گرگ) تشبیه شده است.

۴۳۹. گزینه ۴

در بیت گزینه ۴ همه کلمات در معنای حقیقی به کار رفته‌اند. ترکیب «لعل لب» اضافه تشبیهی است و «لعل» در معنای حقیقی خود، یعنی «سنگی قیمتی و سرخ رنگ» است.
تشریح گزینه‌های دیگر
گزینه ۱: «بتان» استعاره از زیبارویان
گزینه ۲: «لعل» استعاره از لب معشوق
گزینه ۳: «کاروان‌سرا» استعاره از دنیا

۴۴۰. گزینه ۱

استعاره‌ها عبارت‌اند از:
گزینه ۲: لعبت: استعاره از معشوق
گزینه ۳: فتنه ایام: استعاره (اضافه استعاری)
گزینه ۴: دامن آفاق: استعاره (اضافه استعاری)

۴۴۱. گزینه ۴

«ماه» استعاره از «معشوق» / «شکر بر خوبستن خندد هنگامی که تو دهان را به شکر خنده بگشایی» تشبیه (خنده تو از شکر شیرین تر است).

۴۴۲. گزینه ۴

جناس: زر، زرد / کنایه: روی زرد شدن
تشبیه: اکسیر عشق / استعاره: «مس» استعاره از «وجود بی‌ارزش» و «زر» استعاره از «وجود با ارزش»

۴۴۳. گزینه ۳

کنایه: رخت انداختن در معنای اقامت کردن / سر روی خاک نهادن: مردن
تناسب: می، خم، سبو
تشبیه: کوزه گر دهر: دهر به کوزه‌گر تشبیه شده است.
تشخیص: دهر سر را به خاک می‌افکند.

۴۴۴. گزینه ۴

تشخیص و استعاره: «چشم می‌پرست» و «لب، آبروی آب زندگانی را برده است»
تلمیح: اشاره به آب زندگانی (آب حیات)
جناس تام (همسان): آب (مایع) / آب (آبرو)
مراعات‌نظیر: «می» و «مست» / «چشم» و «خواب»

۴۴۵. گزینه ۴

در گزینه ۴ «لعل تر» استعاره دارد از «قطرات اشک». بین کلمات «خشک» و «تر» تضاد وجود دارد. «سلام خشک» حس آمیزی دارد.

۴۴۶. گزینه ۴

معنای عبارات صورت سؤال:
«الدهر یومان یوم لک و یوم علیک»: دنیا دو روز است، یکی برای تو و دیگری

علیه تو.

«کل نفس ذائقة الموت»: همه کس چشنده طعم مرگ است.
مفهوم ابیات:

- (الف) اگر همه امور دنیا محدودیتی داشته باشد، عجایب آن محدودیت ندارد.
(ب) این دنیا، گاهی برای انسان لذت‌بخش است و گاهی عذاب‌آور.
(ج) همه ما از آن مرگیم، هر چند سال‌های زیادی زندگی کنیم.
(د) بیتی مدحی است در وصف عطای پادشاه.

۴۴۷. گزینه ۳

در عبارت صورت سؤال و همه ابیات، این مفهوم وجود دارد که هر انسانی می‌میرد، به جز بیت گزینه ۳، که می‌گوید این دنیا از مرگ انسان غمگین نمی‌شود.

۴۴۸. گزینه ۴

این که «غم کر بلا در میان قدسیان نیز وجود دارد»، مفهوم مشترک ابیات صورت سؤال و گزینه ۴ است. در بیت گزینه ۲ دقت کنید معنای «مخدرات»، زنان خیمه‌های کاروان امام حسین (ع) است.

۴۴۹. گزینه ۱

به جز بیت گزینه ۱، همه ابیات بیان می‌کنند مهر یار در دل عاشق ماندگار است و حتی پس از مرگ هم بیرون نمی‌رود.

۴۵۰. گزینه ۱

در بیت گزینه ۱ نیز مثل بیت صورت سؤال، این مفهوم آمده است که شاعر، دل در گرو معشوق دارد و جز او دل به کسی و چیزی نخواهد بست.

۴۵۱. گزینه ۲

بیت صورت سؤال به ناپایداری طالع نیک اشاره می‌کند و بیت گزینه ۲ نیز به ناپایداری شرایط اشاره می‌کند.

۴۵۲. گزینه ۱

مفهوم «آشفستگی در جهان هستی» مشترکاً در ابیات گزینه‌های «۲، ۳ و ۴» یافت می‌شود.

۴۵۳. گزینه ۱

در مصراع صورت سؤال شاعر واقعه عاشورا را قیامت این دنیا می‌خواند، این مفهوم در گزینه‌های «۲، ۳ و ۴» نیز مطرح شده است. اما شاعر در بیت گزینه ۱ از قامت زیبای معشوق سخن می‌گوید که با آشکار شدنش قیامت به پا کرده است.

۴۵۴. گزینه ۴

مصراع صورت سؤال بیانگر گریستن و نوحه کردن فرشتگان بر عزای امام حسین (ع) است و مفهوم مقابل آن، یعنی فرشتگان غمی از حادثه روی زمین ندارند در بیت گزینه ۴ مطرح شده است. ابیات دیگر همگی با مصراع صورت سؤال قرابت معنایی دارند.

۴۵۵. گزینه ۲

مفهوم «غمگین کردن و نوحه کردن آسمانیان و فرشتگان در غم عزای امام حسین (ع)» مشترکاً در ابیات گزینه‌های «۱، ۳ و ۴» یافت می‌شود. اما شاعر در بیت گزینه ۲ از ستایش خود در مورد ممدوح سخن می‌گوید.

۴۵۶. گزینه ۴

در این آیه قرآن کریم و بیت گزینه ۴، تأکید شده است که هر انسانی با مرگ روبه‌رو خواهد شد.
گزینه ۱: پایان‌ناپذیری حرص و طمع آدمی
گزینه ۲: مرگ، انسان را از زندگی ناگوار و سخت‌رهایی می‌بخشد.
گزینه ۳: باید قبل از مرگ به حساب خود برسید و مرگ را تجربه کنید.

۴۵۷. گزینه ۴

مفهوم ابیات مرتبط: گذرا بودن قدرت دنیایی حاکمان
مفهوم بیت گزینه ۴: تسلیم بودن قدرتمندان در برابر خداوند

۴۵۸. گزینه ۳

«حتمی بودن مرگ» پیام مشترک بیت صورت سؤال و گزینه ۳ است.
گزینه ۱: مرگ در آسوده‌طبعان راه ندارد.
گزینه ۲: فقط آرزوی مرگ دارم.
گزینه ۴: تو نخواهی مرد.

۴۵۹. گزینه ۳

مفهوم مشترک گزینه‌های دیگر این است که ظلم پایه‌های حکومت را سست می‌کند ولی در گزینه ۳، علت ستمگری حاکم را نافرمانی مردم می‌داند.

۴۶۰. گزینه ۳

مفهوم آیه و بیت «ب، ج، د»: فناپذیری همه انسان‌ها یا موجودات
مفهوم بیت «الف»: آتش عشق حتی با مرگ هم از بین نمی‌رود. / مفهوم بیت «ه»: حتی مرگ نمی‌تواند مرا از عشق بازدارد.

۴۶۱. گزینه ۲

فعل «کشت» در بیت گزینه ۲ به معنای «خاموش کرد» و در گزینه‌های دیگر در معنای اصلی یعنی «مقتول ساخت، هلاک کرد، به قتل رساند» به کار رفته است.

۴۶۲. گزینه ۳

واژه «داد» در بیت گزینه ۳ در معنای «حق و انصاف» یکسان به کار رفته است.
واژه «داد» در گزینه‌های «۱، ۲ و ۴»، به معنای «حق و انصاف» و «فعل داد» است.

۴۶۳. گزینه ۳

املائی صحیح واژه عبارت است از: «خذلان».

۴۶۴. گزینه ۲

در گزینه ۲ حذف وجود ندارد.
گزینه ۱: گوشم به راه [است] ... / گزینه ۳: رسید نالهٔ سعدی به هر که در آفاق [است] ... / گزینه ۴: ... چه غم [دارد] (حذف به قرینهٔ لفظی) از هر که جهانش نگران تو [باشد] چه اندیشه و بیم از دگرانش [باشد]

۴۶۵. گزینه ۱

در جملهٔ «گر خوانمش قیامت دنیا»، «ش» مفعول است: «اگر آن را قیامت دنیا بخوانم.» در بیت گزینه ۱ نیز در جملهٔ «جامی را بیاور»، «جام» مفعول است. در گزینه ۲، در جملهٔ «مرغ زیرک اکنون به در خانقه نمی‌برد»، «مرغ» نهاد است. در گزینه ۳ در عبارت «شامی در پی آن می‌افتد»، «آن» که برگردان «اش» است، مضاف‌الیه است. در گزینه ۴ نیز در عبارت «ای پیک صبا، از من به او پیغامی برسان»، «او» که برگردان «ش» است، متمم است.

۴۶۶. گزینه ۱

جمع مکسر «طبع» / طباغ / جمع مکسر «طبیعت»: طبايع

۴۶۷. گزینه ۲

بیت «د»: استعاره: «ترگس» استعاره از «چشم معشوق»
بیت «ج»: جناس: «گلزار» و «گلنار»
بیت «ه»: تشبیه: هدهد صبا
بیت «الف»: ایهام: «گلستان» دو معنا دارد: ۱- نام کتاب سعدی ۲- باغ
بیت «ب»: کنایه: «چشم‌داشتن» کنایه از «انتظارداشتن» است.

۴۶۸. گزینه ۲

در بیت گزینه ۲ همهٔ واژه‌ها در معنای حقیقی خود به کار رفته است. در بیت گزینه ۱ «خون» مجاز از «کشتن»، در بیت گزینه ۳ «دیده» دوم به معنای «نظر و نگاه» و در بیت گزینه ۴ «دهن» در انتهای بیت به معنای «سخن» به کار رفته است که همگی مجاز است.

۴۶۹. گزینه ۳

گزینه ۳: در مصراع دوم، «که» نخست در معنای «چه کسی» آمده است که با «که» دوم که حرف ربط است جناس دارد، ولی بیت حس آمیزی ندارد.
بررسی ابیات:
گزینه ۱: شاعر در این بیت با ذکر نام «زبور» که کتاب داوود نبی است، آرایهٔ

تلمیح را به شعر خود افزوده است. همچنین در عبارت «این بلبل غزل‌خوان»، که به شاعر اشاره می‌کند، «بلبل» استعاره از شاعر است.

گزینه ۲: «خون در دل کسی موج زدن» و «بازار کسی را شکستن»، کنایه است. بیت برای «لعل» که سنگی ارزشمند است، شخصیت انسانی در نظر گرفته است، یعنی شخصیت‌بخشی دارد.

گزینه ۴: تشبیه «طبع» به «عروس» و تشبیه «فکر بکر» به «زبور» در بیت واضح است. همچنین «دست ایام» در این بیت اضافهٔ استعاری است، یعنی شاعر نخست روزگار را چون انسانی دانسته است که دست دارد، و سپس رکن دوم تشبیه یعنی «انسان» را از کلام حذف کرده و تنها «دست» را آورده است. دقت کنید هر شخصیت‌بخشی با این نگاه، نوعی استعاره است.

۴۷۰. گزینه ۴

تشبیه: شاهد ما مانند آبت است / زبان: مجازاً سخن / شیرین زبان: حس آمیزی / ایهام تناسب: آبت: ۱. نشانه (مورد نظر شاعر) ۲. آیهٔ قرآن، متناسب با تفسیر / شور: ۱. هیجان (مورد نظر شاعر) ۲. طعم شور متناسب با شیرین

۴۷۱. گزینه ۴

در گزینه ۴، حذف فعل صورت نگرفته است (نهاد) گفت / (تو) افسوس می‌کنی / (من) می‌باشم / (تو) می‌پرسی.
اما در گزینه‌های دیگر حذف به قرینهٔ معنوی است:
گزینه ۱: ای عزیز (تو را می‌خوانم) ← ندا و منادا
گزینه ۲: دریغ (افسوس می‌خورم) ← شبه جمله
گزینه ۳: پادشاه (ای پادشاه تو را مخاطب قرار می‌دهم) ← ندا و منادا

۴۷۲. گزینه ۲

عبارت صورت سؤال و بیت گزینه ۲ بیانگر درآمیختگی «صولت و رحمت» است که از ویژگی‌های حضرت علی (ع) به شمار می‌رفته است، اما ابیات گزینه‌های «۱ و ۴» فقط بیانگر هیبت و صولت است و بیت گزینه ۳ فقط در بیان رحمت ممدوح آمده است.

۴۷۳. گزینه ۱

شاعر در گزینه ۱، صبر پیش می‌گیرد ولی در گزینه‌های دیگر امکان صبر و شکیبایی برای عاشق وجود ندارد.

۴۷۴. گزینه ۴

مفهوم کلی حکایت «حقهٔ راز» اشاره به این نکته دارد که هر کسی لایق اسرار الهی نیست و این مفهوم در تمام گزینه‌ها به‌جز گزینه ۴ آمده است.

۴۷۵. گزینه ۳

در عبارت صورت سؤال، به برقراری عدل و از میان بردن ظلم و ستم تأکید شده است و از گزینه ۳ نیز همین مفهوم دریافت می‌شود.
گزینه ۱: عدالت و شخص عادل، به‌خاطر وجود ظلم و شخص ظالم با ارزش شناخته می‌شوند.

گزینه ۲: اگر یک طبیب ماهر به بیمار سختی دهد، از عدالت اوست.

گزینه ۴: به جای عدالت ظلم و ستم می‌کند و عدالت را عیب و ننگ می‌داند.

۴۷۶. گزینه ۲

شاعر در بیت گزینه ۲ نیز، مانند عبارت صورت سؤال می‌گوید هیچ کس از مرگ رهایی ندارد. دیگر ابیات این مفهوم را ندارند.

۴۷۷. گزینه ۳

بیت چنین است: «گر خوانمش قیامت دنیا بعید نیست / این رستخیز عام که نامش محرم است.»

۴۷۸. گزینه ۴

بیت گزینه ۴ به «به دنبال معشوق بودن در همهٔ عمر» اشاره می‌کند، ولی سایر ابیات به ناپایداری دنیا اشاره می‌کنند.

۴۷۹. گزینه ۲

معنای آیه در بیت صورت سؤال: «هر شخصی طعم مرگ را می‌چشد» (مرگ همه را در بر می‌گیرد).
بیت گزینه ۲ نیز می‌گوید: «مرگ همهٔ مخلوقات را فرا می‌گیرد.»

گزینه ۳ ۴۸۰

شاعر در بیت صورت سؤال می‌گوید با انتخاب معشوق به تمام وابستگی‌ها پشت پا زده است.

این مفهوم در ابیات مرتبط نیز مطرح شده است، اما شاعر در بیت گزینه ۳ از غم عشق می‌نالند و برای از بین بردن این غم به دنبال چاره‌ای می‌گردد.

درس

۱۰

دریادلان صفشکن - یک گام فراتر

گزینه ۳ ۴۸۱

تکلف: رنج بر خود نهادن، خود نمایی و تجمل / آسوه: پیشوا، سرمشق، نمونه پیروی / خور: زمین پست، شاخه‌ای از دریا / غنا: توانگری، بی‌نیازی

گزینه ۳ ۴۸۲

مشیت: اراده، خواست خدای تعالی / مقریان (ج مقری): قرآن‌خوانان، کسانی که آیات قرآن را به آواز خوانند.

گزینه ۴ ۴۸۳

قرب: نزدیکی، نزدیک شدن

گزینه ۳ ۴۸۴

اجابت می‌کنند: می‌پذیرند، قبول می‌کنند، پاسخ می‌دهند. / انس می‌گیری: آلفت می‌گیری.

گزینه ۱ ۴۸۵

در بیت گزینه ۱ ترکیب «جزر و مد» نادرست نوشته شده است.

گزینه ۴ ۴۸۶

املائی صحیح کلمات عبارت‌اند از: «بر پای خاستن، جاودانگی، به محض، زائران»

گزینه ۲ ۴۸۷

املائی صحیح کلمات عبارت‌اند از:

گزینه ۱: قاضی / گزینه ۳: فضا / گزینه ۴: توسل

گزینه ۱ ۴۸۸

برپای خواستن ← برپای خاستن / سوله‌های غواص‌ها ← سوله / دعای فرج و توصل ← توسل / نصیان و غفلت ← نسیان / راه‌یابی به مراتب غُرب ← قُرب / الم‌داران ← عَلم‌داران

گزینه ۳ ۴۸۹

معنی درست واژه‌ها:

گزینه ۱: نسیان: فراموشی / گزینه ۲: سوله: ساختمان فلزی سقف‌دار / گزینه ۴: یارا: توان

گزینه ۱ ۴۹۰

نسیان ← نسیان

گزینه ۱ ۴۹۱

بیت گزینه ۱ دو جمله ساده دارد:

یک. خدنگ چشم تو در جان خاص و عام نشست.

دو. کمند زلف تو در حلق شیخ و شاب افتاد.

گزینه ۴ ۴۹۲

با توجه به حرف ربط «که»، «طمع مدار که از رخ خوب دوری گزینم» در گزینه ۱، «توقع است که مالکان قلوب، از عاشقان بیدل‌ودین نظر دریغ ندارند» در گزینه ۲ و «شرط محبت نبود که از دوست بنالند» و «هر درد که از دوست بود عین دواست» در گزینه ۳، همگی جمله غیرساده هستند، ولی در بیت گزینه ۴ جمله غیرساده دیده نمی‌شود.

گزینه ۴ ۴۹۳

هر چهار بیت جمله غیرساده دارد.

الف) اگر از سر من قدم برگرفتی چه شد؟ اگر لطف تو یک در بست، بست؛ به عوض آن، صد در را گشاد.

ب) هر که به درد تو مرد، کام دل خویش را یافت. هر که از درد تو جُست، درد دل خودش را جُست.

ج) خادم نقاش فکر، سال‌ها خواست که نقش رخت را بر لوح جان ببندد و صورت نیست.

د) هر که از جام الست شراب «بلی» خورد، مدام از پی محنت مست محبت می‌شود.

گزینه ۱ ۴۹۴

بیت گزینه ۱ جمله غیرساده ندارد. در سایر ابیات، جمله‌های «به آن دلیل قصد جانم کردی که از کویت برگردم»، «وقتی که اجزای وجود ما از سودای تو مرگب شد، اگر مردم مثل قلم، ما را به زبان بگیرند، چه غمی هست؟» و «آن روزی که ما را چون نرگس مست و سرگران به سوی تو از خواب خوش بر انگیزند، قیامت باشد». جمله‌های غیرساده هستند.

گزینه ۲ ۴۹۵

دقت کنید بیت گزینه ۲ اصلاً یک جمله است نه دو جمله: «این دل زار نزار اشک‌باران من، همچون شمع در میان آب و آتش همچنان سرگرم تو است.» شاعر در دیگر ابیات با استفاده از حروف «گر» و «تا» جمله غیرساده ساخته است.

گزینه ۳ ۴۹۶

در بیت صورت سؤال و در اضافه تشبیهی «جام توحید»، «توحید» به «جام» تشبیه شده است، یعنی «جام» رکن دوم (مشبّه‌به) تشبیه است. در بیت گزینه ۳ نیز «طلعت لیلی» به «جام»ی از می تشبیه شده است که مجنون از آن، مست می‌شود. در بیت گزینه ۱ تشبیه ندارد زیرا «چو» در این بیت معنای «زمانی که» دارد و ادات تشبیه نیست. در بیت گزینه ۲ «جام زهر» یعنی جام پر از زهر. در بیت گزینه ۴ نیز «سان» یعنی «نوع» واژه «جام» جزئی از تشبیه نیست: به آن شیوه، چند جام برای من ریخت.

گزینه ۴ ۴۹۷

تشبیه به «مور و ملخ» در عبارت صورت سؤال، به «نشانه کثرت» و تشبیه به «کیسه شن»، برای بیان «حقارت» است.

گزینه ۲ ۴۹۸

تشبیه: درایم (من مثل درایم) / مراعات‌نظیر: «دریا و طوفان» / تشخیص: «خواب دریا»

گزینه ۳ ۴۹۹

گزینه ۱: دشت شب (اضافه تشبیهی) / گزینه ۲: معركة عشق (اضافه تشبیهی) / گزینه ۴: دشت محبت (اضافه تشبیهی) و «خار مثل گل» و «خار مثل ریحان» است.

گزینه ۳ ۵۰۰

تشبیهات سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: این جا آینه‌ی تجلی در تاریخ است.

گزینه ۲: معركة‌ی قلوب (اضافه تشبیهی)

گزینه ۴: آفتاب فتح و آسمان سینه (دو اضافه تشبیهی)

گزینه ۲ ۵۰۱

به جز بیت گزینه ۲، همه ابیات در مفهوم گذشتن از خود و یک قدم به سوی خدا برداشتن، قرابت معنایی دارند.

گزینه ۱ ۵۰۲

مفهوم «آرامش گرفتن دل‌ها با یاد خدا» در آیه‌ی صورت سؤال و ابیات مرتبط وجود دارد.

گزینه ۳ ۵۰۳

«آرامش نداشتن و همیشه در تلاش بودن» مفهوم مشترک ابیات گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ است.

گزینه ۳ ۵۰۴

«آرام و قرار نداشتن و همیشه در تلاش و حرکت بودن» مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و ابیات مرتبط است.